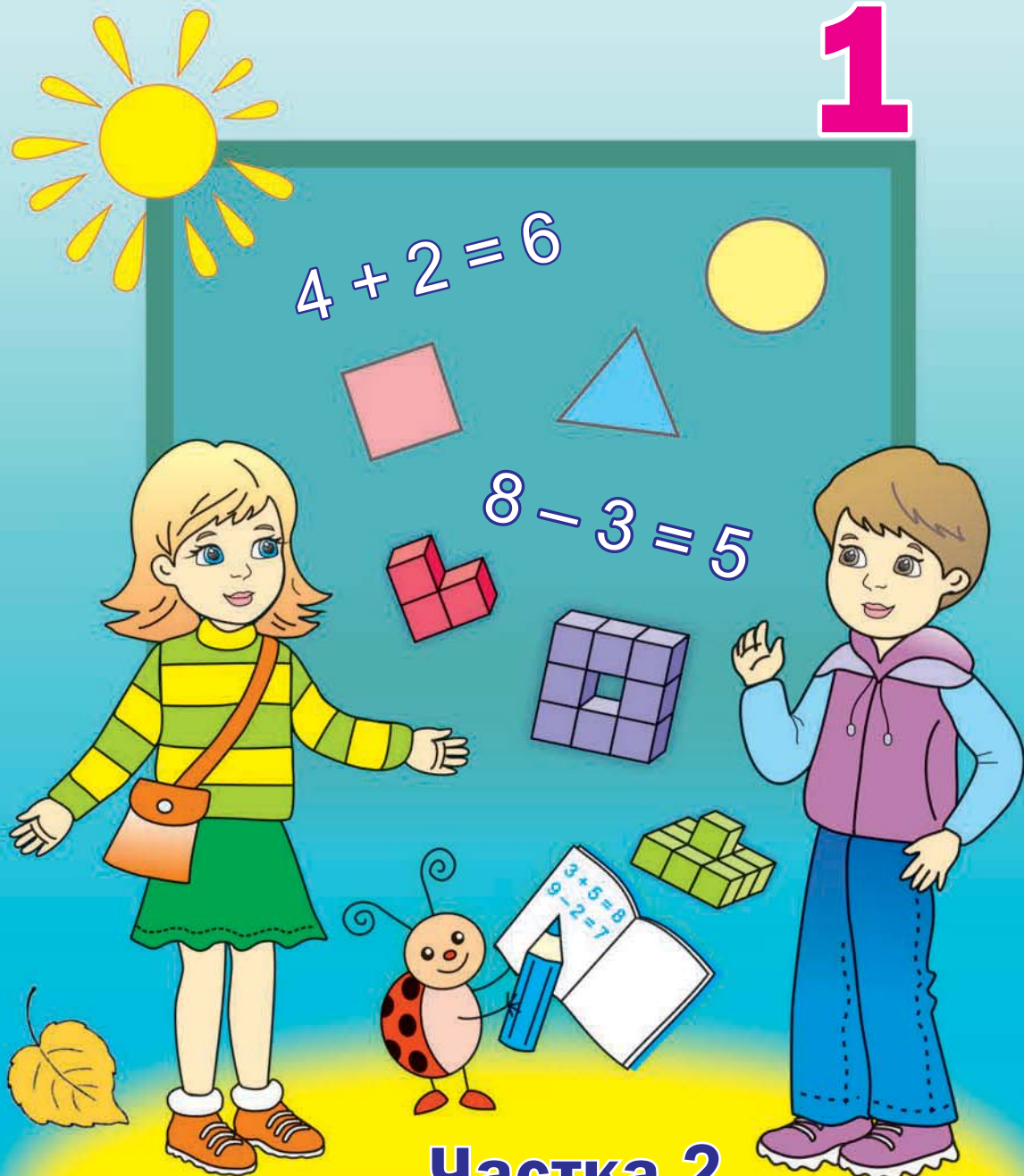

МАТЭМАТЫКА

1

$$4 + 2 = 6$$

$$8 - 3 = 5$$

Частка 2

Г. Л. Мураўёва, М. А. Урбан

МАТЭМАТЫКА

Вучэбны дапаможнік для **1** класа
ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з беларускай мовай навучання

У дзвюх частках

Частка 2

*Дарушчана
Міністэрствам адукацыі
Рэспублікі Беларусь*

МІНСК
НАЦЫЯНАЛЬНЫ ІНСТЫТУТ АДУКАЦЫІ
2019

УДК 51(075.2=161.3)
ББК 22.1я71
М91

Р э ц е н з е н т ы:

дацэнт кафедры менеджменту і адукацыйных тэхналогій Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі ўстановаў адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат педагагічных навук, дацэнт *А. С. Шылава*;

метадычнае аб'яднанне настаўнікаў пачатковых класаў дзяржаўнай установы адукацыі «Заслаўская гімназія» (настаўнік пачатковых класаў вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі *М. І. Шарпа*)

Умоўныя абазначэнні:

— кажы і разважай так;

— параўнай;

— адкажы на цікавае пытанне;

— выканай заданне ў пары (групе);

— правер сябе;

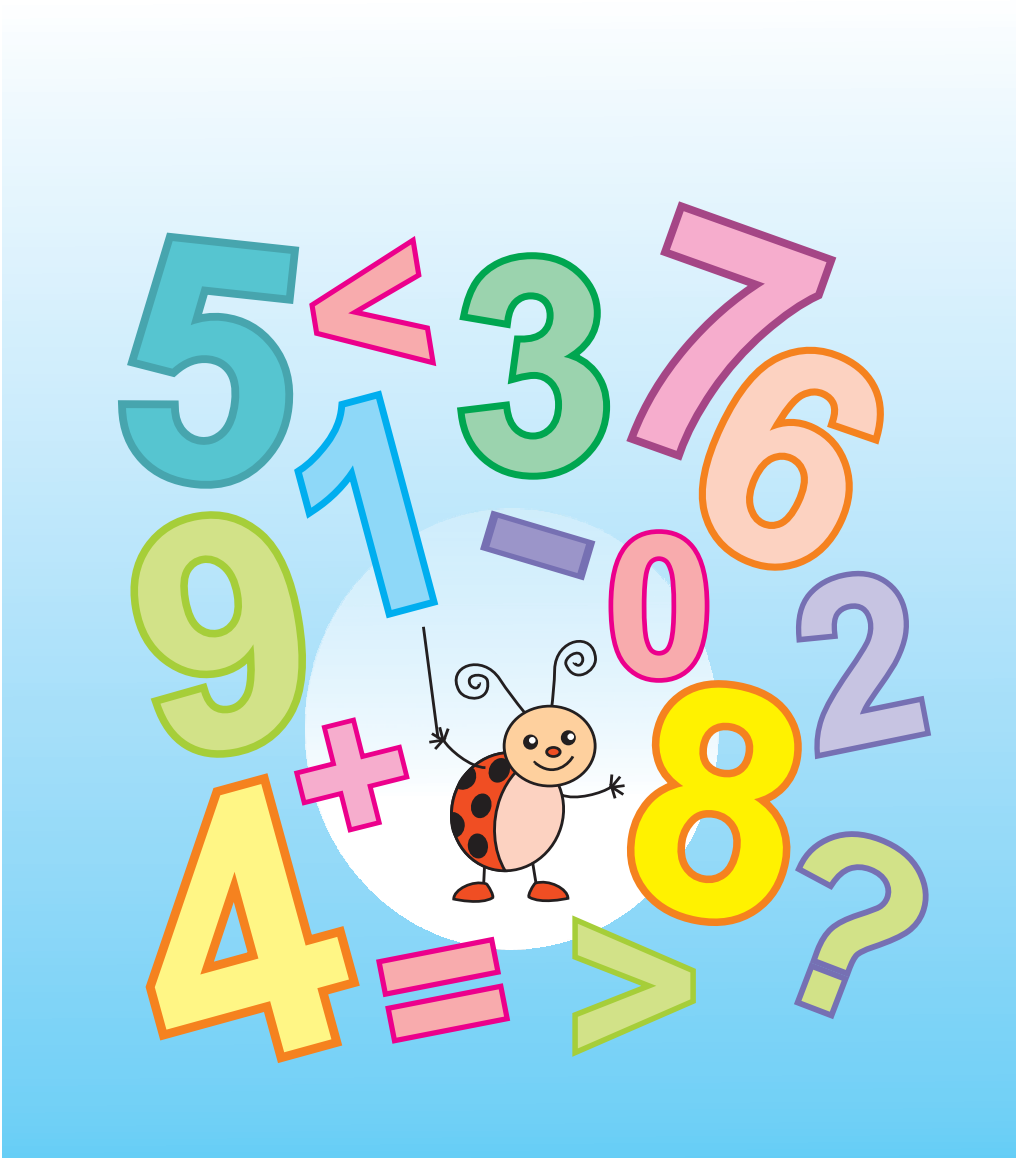
— выканай заданне ў рабочым сшытку.

ISBN 978-985-594-334-2 (ч. 2)
ISBN 978-985-594-332-8

© Мураўёва Г. Л., Урбан М. А., 2019
© Афармленне. НМУ «Нацыянальны інстытут адукацыі», 2019

Змест

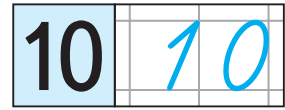
Двухзначныя лікі да 20	4
Паўтарэнне вывучанага ў першым класе	120

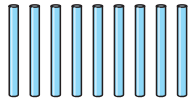
Урок 51

Двухзначныя лікі да 20

дзесяць

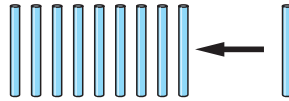
Што было?

9

палачак

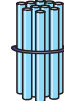
Што змянілася?

дадалі

1 палачку

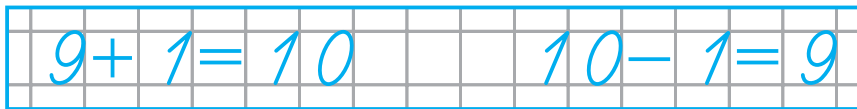
Што стала?

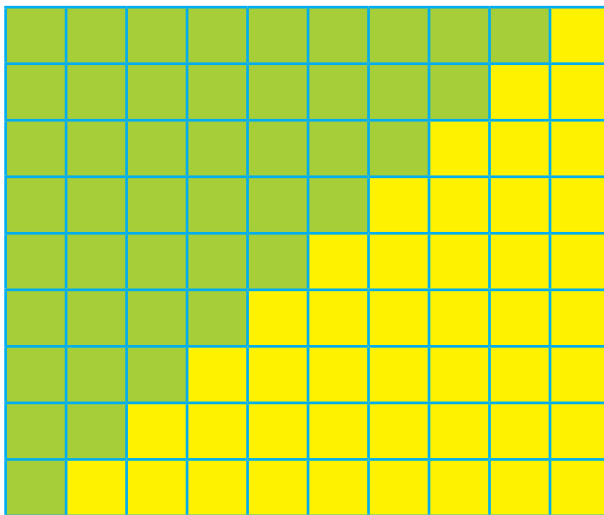
10 палачак,

або

дзесятак палачак

1.

$9 + ? = 10$

$8 + ? = 10$

$? + ? = ?$

$? + ? = ?$

$? + ? = ?$

$? + ? = ?$

$? + ? = ?$

$? + ? = ?$

$? + ? = ?$

2.

$9 ? 10$

$10 ? 1 + 0$

$7 + 1 ? 10 - 1$

$3 ? 10$

$9 + 1 ? 10$

$8 + 1 ? 8 - 1$

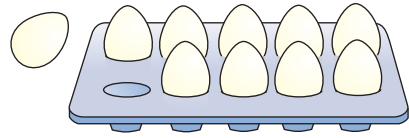
$10 ? 9$

$9 ? 10 + 0$

$10 - 0 ? 9 + 0$

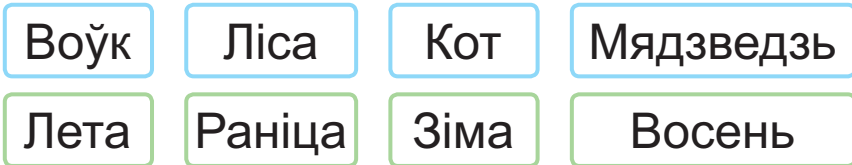

3. Купілі дзясятак яек.
Узялі адно яйка.
Колькі яек засталася?

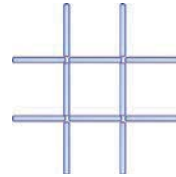

4. Які лік ва ўмове лішні?
Было 9 🍊. Валя ўзяла 4 🍊, а Вова ўзяў
столькі ж. Колькі 🍊 узялі дзеці?

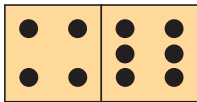
5. Знайдзі лішняе слова.

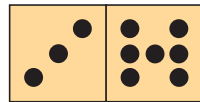
6. Як перакласці 3 палачкі так,
каб атрымалася 3 квадраты?

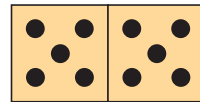
$4 + 6 = ?$

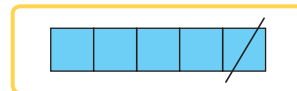
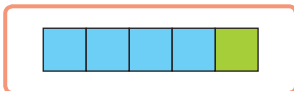
$3 + 7 = ?$

$5 + 5 = ?$

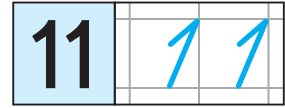
Выберы схему. Рашы задачу.

У машыны 4 🚗 і 1 запасное 🚗.
Колькі ўсяго 🚗 у машыны?

Урок 52

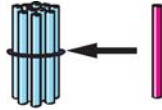
адзінаццаць

Што было?

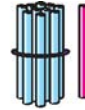
? палачак

Што змянілася?

дадалі
? палачку

Што стала?

? палачак

Дзясятак	Адзінкі

$10 + 1 = 11$
$11 - 1 = 10$
$11 - 10 = 1$

1. $10 + 1$ $9 + 1$ $11 - 10$ $11 - 11$
 $11 - 1$ $10 + 0$ $10 - 1$ $10 - 0$

2.
 $6 + 2$ $4 + 3$ $4 + 4$ $6 + 4$
 $8 - 6$ $7 - 3$ $8 - 4$ $10 - 6$

3. Купілі 10 і 1 .

Колькі ўсяго сшыткаў купілі?

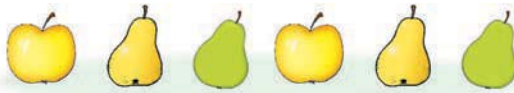
6

4. Параўнай задачы.

- Спачатку прыляцела 5 , а потым — столькі ж . Колькі ўсяго прыляцела?
- Спачатку паляцела 5 , а потым — столькі ж . Колькі ўсяго паляцела?

5. У Алеся і Яны ёсць яблыкі і грушы.

Алесь кажа:

Жоўтай садавіны менш,
чым зялёнай садавіны.

Яна кажа:

Жоўтых яблыкаў столькі ж,
колькі няжоўтых груш.

Чья праўда?

? Назаві лікі.

Якія знакі дзеянняў схаваны за ?

$$10 \text{ } \text{flower} \text{ } 1 = 9$$

$$9 \text{ } \text{flower} \text{ } 1 = 8$$

$$9 \text{ } \text{flower} \text{ } 1 = 10$$

$$8 \text{ } \text{flower} \text{ } 1 = 9$$

Урок 53

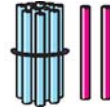
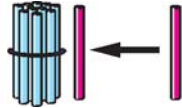
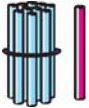

дванаццаць

Што было?

Што змянілася?

Што стала?

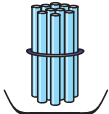

? палачак

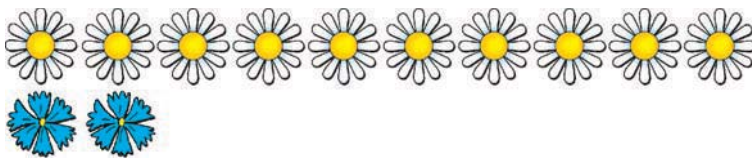
дадалі
? палачку

? палачак

Дзясятак	Адзінкі	$10 + 2 = 12$
		$12 - 2 = 10$
1	2	$12 - 10 = 2$

1.

$11 + 1$

$12 - 2$

$12 - 0$

$0 + 12$

$10 + 2$

$12 - 10$

$12 - 12$

$11 - 1$

2.

$10 ? 12$

$10 ? 12 - 2$

$12 ? 11$

$12 ? 11 + 1$

3. На стале стояла 12 . Прибрали 2 .
Кількі засталося?

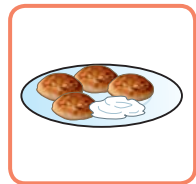
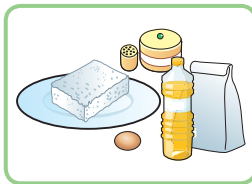
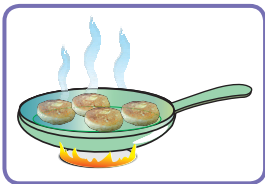
4. З класа спачатку вийшли 10 ,
а потым — 2 .
Кількі ўсяго дзяцей вийшла з класа?

5.

4	8	9	6	9	12	11	10

5 + 4 я	10 – 6 д	10 – 2 з
9 – 3 с	12 – 2 к	10 + 1 а
	10 + 2 т	

6. Што было спачатку? Што было потым?

? Назаві лікі.

10 ? 11

11 ? 10 + 1

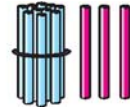
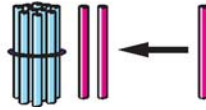
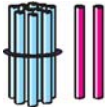

Урок 54

трынаццаць **13** 1 3

Што было?   Што змянілася?   Што стала?

$12 + 1 = 13$ $13 - 1 = 12$

Дзясятак	Адзінкі	
		$10 + 3 = 13$
1	3	$13 - 3 = 10$
		$13 - 10 = 3$

1.

$10 + 3$	$13 - 1$	$10 + 3$	$12 - 12$
$12 + 1$	$13 - 10$	$0 + 13$	$12 - 1$
$13 - 3$	$13 - 0$	$13 - 13$	$10 + 2$

2. $13 ? 11$

$13 - 1 ? 10 + 2$

$\geq$ $12 ? 13$

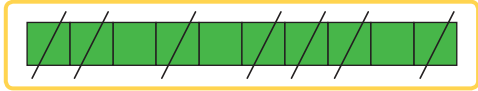
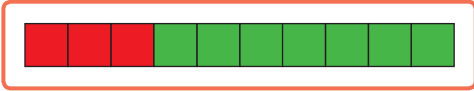
$10 + 3 ? 11 - 1$

10

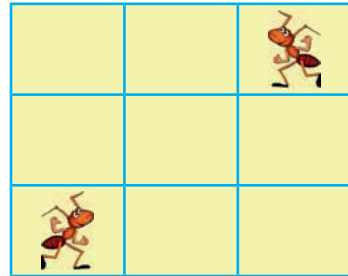
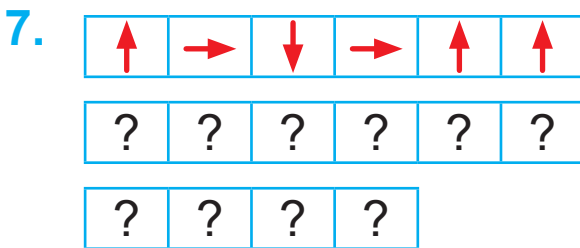
3. У шафе было 10 і 3 .
Колькі ўсяго банак у шафе?

4. Складзі і рашы задачы.

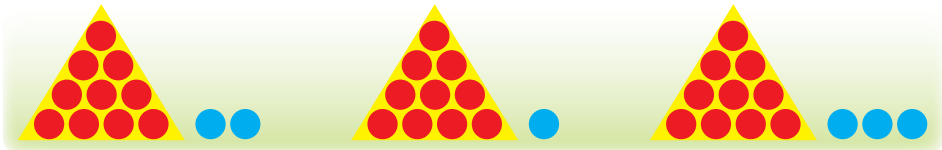

5. Чаму задачу нельга рашыць?
Было 6 . Узялі 7 .
Колькі засталася?

6. Працягни рады лікаў.

? Назаві лікі.

Павяліч лікі на 1.

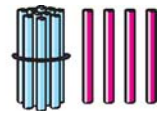
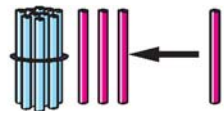
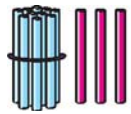

Урок 55

чатырнаццаць **14** 14

Што было? Што змянілася? Што стала?

13 + 1 = 14   14 - 1 = 13

Дзясятак	Адзінкі
1	4

10 + 4 = 14
 14 - 4 = 10
 14 - 10 = 4

1. 14 - 4   14 - 10   14 + 0   13 - 13
 13 + 1   14 - 14   13 - 1   12 + 1
 10 + 4   14 - 0   14 - 1   10 + 3

2. 14 ? 14 - 1   12 + 1 ? 12 - 1
 $\leqslant$ 13 ? 13 + 1   11 - 1 ? 11 + 1
 10 ? 10 - 1   13 - 3 ? 13 - 10

Як выканаць параўнанне без вылічэнняў?

3. Дзеці зрабілі 14 . Потым 4 павесілі на ёлку. Колькі засталася павесіць?

4. Які лік ва ўмове задачы лішні?
Бабуля купіла 10 . Унуку яна дала 3 , а ўнучцы — столькі ж .
Колькі бабуля дала ўнукам?

5. Складзі і рашы задачы.

Было — 10 .
Паплылі — 3 .
Засталася — ?

Паплыло — 10 }
Паплылі — 3 } ?

6. Пасадзілі 5 .
 Паміж імі паставілі па адной .
Колькі паставілі?

? Назаві лікі.

Паменшы лікі на 1.

12

10

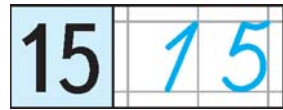
13

11

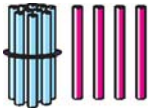

Урок 56

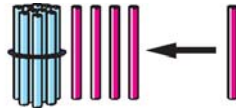
пятнаццаць

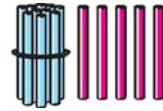
Што было?

Што змянілася?

Што стала?

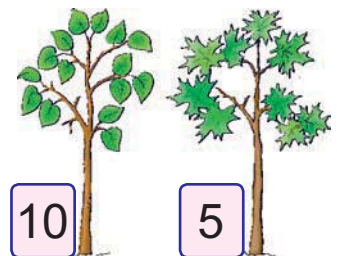
Дзясятак	Адзінкі
1	5

$10 + 5 = 15$
$15 - 5 = 10$
$15 - 10 = 5$

1.	$15 - 5$	$15 - 10$	$15 - 0$	$10 + 4$
	$14 + 1$	$15 - 15$	$14 - 1$	$14 - 4$
	$10 + 5$	$15 + 0$	$15 - 1$	$14 - 10$

2. Дапоўні ўмову задачы па малюнку. Рашы задачу. Пасадзілі ? ліп і ? клёнаў. Колькі ўсяго дрэў пасадзілі?

3. Дзеці злавлі 15 .
 Кот Шустрык з'еў 3 ,
 а кот Барсік — столькі ж .
 Колькі з'елі каты?

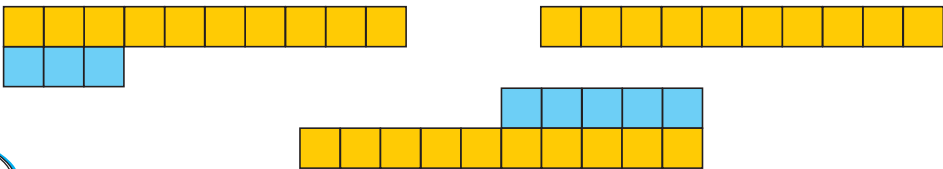
4. Дапоўні да 10 лікі:

2 7 1 6 0 3 5 9

5. Колькі? На колькі больш?

	А	А	А	А	А	А	А	А		
	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б
	Р	Р	Р	Р	Р	Р				
	У	У	У	У	У	У	У			

? Назаві лікі.

Якія знакі дзеянняў схаваны за ★?

14 ★ 1 = 13

12 ★ 1 = 11

13 ★ 1 = 14

10 ★ 2 = 12

Урок 57

1 гадзіна

1 гадзіна

9 гадзін

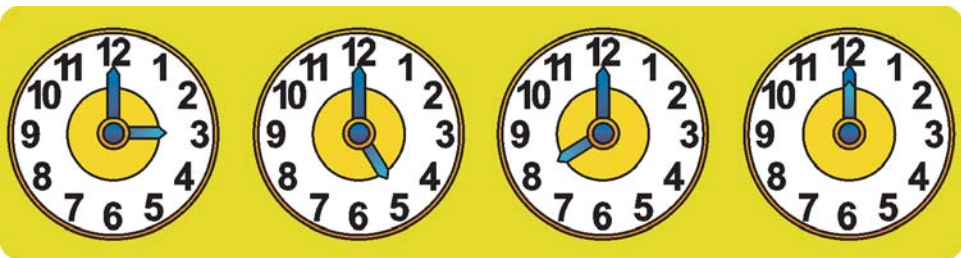
9 гадзін

6 гадзін

6 гадзін

1.

2.

Было   Стала

Прайшла 1 гадзіна.

Было   Стала

Прайшло ? гадзіны.

3. Раствлумач схему і рашэнне задачы.

Спачатку 2 г дзеці , а потым 1 г .

Колькі ўсяго гадзін дзеці гулялі?

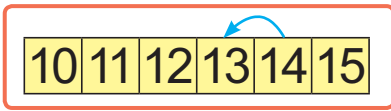

$$2 + 1 = 3 \text{ (г)}$$

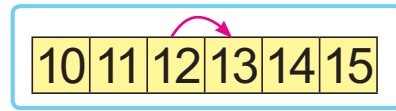

4. $10 + 4$ $10 + 2$ $10 + 5$ $14 + 1$
 $14 - 4$ $12 - 2$ $15 - 5$ $13 - 1$
 $14 - 10$ $12 - 10$ $15 - 10$ $11 - 11$

5. Выберы прыклад.

$$12 + 1$$

$$14 - 1$$

6. Выберы правільнае рашэнне задачы.

У кнізе 10 старонак.

Дзіма прачытаў 5 старонак.

Колькі старонак засталася прачытаць?

$$10 + 5 = 15$$

$$10 - 5 = 5$$

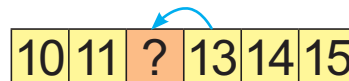
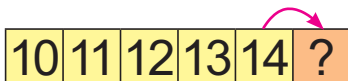
7. Колькі набораў з дзвюх цукерак можна скласці?

? Колькі часу?

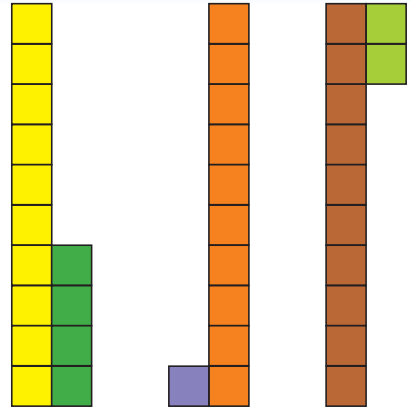
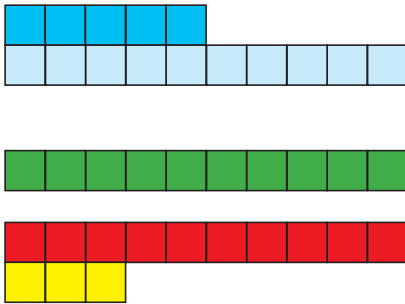
Састаў і рашы прыклады.

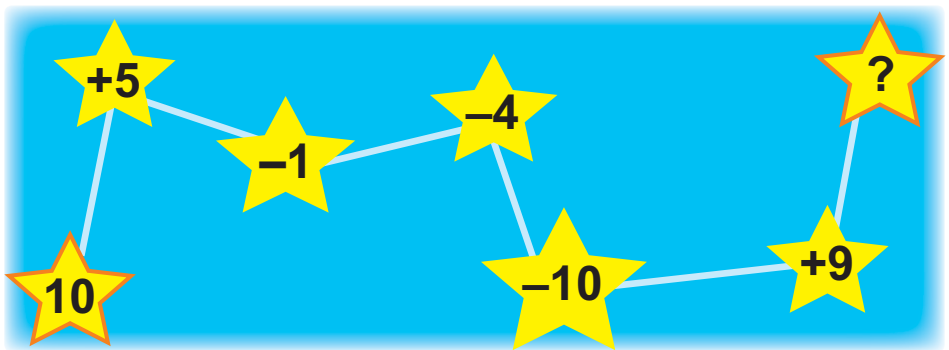

Урок 58

1. Назаві лікі.

2.

3. $15 \text{ ? } 14$ $13 \text{ ? } 10 + 3$ $10 + 1 \text{ ? } 10 + 2$
 $\cong$ $10 \text{ ? } 13$ $11 \text{ ? } 12 - 0$ $0 + 12 \text{ ? } 13 - 1$
 $0 \text{ ? } 15$ $10 \text{ ? } 11 - 10$ $15 - 10 \text{ ? } 14 - 10$

У яких випадках можна виконаць параўнанне без вылічэнняў?

4. Параўнай задачы.

Было 10 .
 Купілі яшчэ 2 .
 Колькі стала?

Было 12 .
 Прадалі 10 .
 Колькі засталася?

5. Бабуля 2 г чытала кнігу і столькі ж гадзін вязала шкарпэткі. Колькі гадзін бабуля чытала і вязала?

6.

7.

?	О	А
?	У	?
О	А	?

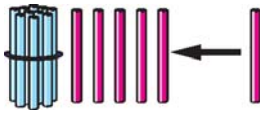
7	3	1
1	7	3
3	?	?

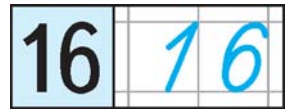
Спачатку ехаў 4 г, а потым — 2 г.
Колькі гадзін ехаў .

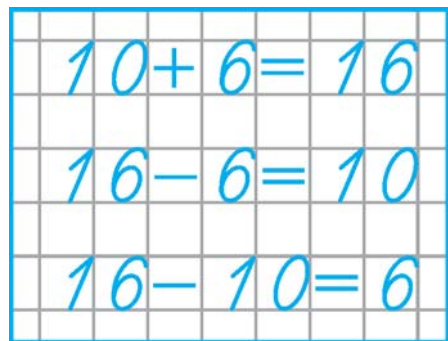
Урок 59

шаснаццаць

Дзясятак	Адзінкі
1	6

1. $6 - 1$ $16 - 6$ $10 + 4$ $15 + 1$
 $16 - 1$ $16 + 0$ $15 - 10$ $10 + 3$
 $16 - 10$ $10 + 6$ $13 - 3$ $11 + 1$

2. Назаві лікі, у якіх:

1 дзяс. 2 адз.

1 дзяс. 6 адз.

1 дзяс. 1 адз.

1 дзяс. 0 адз.

1 дзяс. 5 адз.

1 дзяс. 3 адз.

3. Хлопчыкі ў лесе знайшлі 16

Мама паклала ў суп 6

Колькі засталася?

4. Які ліки ва ўмове задачы лішнія?

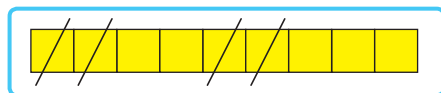
Рашы задачу.

У альбоме намаляваны 4 , 3 ,

5 і 2 .

Колькі птушак намалявана ў альбоме?

5. Складзі задачу.

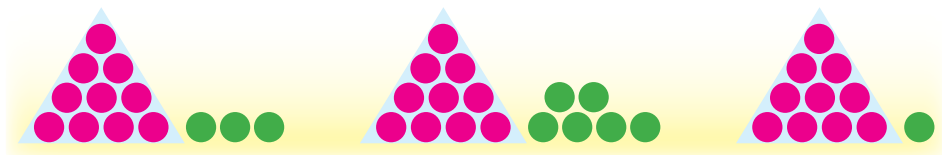
6. Дапоўні да 10 капеек.

Выкарыстоўвай розныя манеты.

? Назаві лікі.

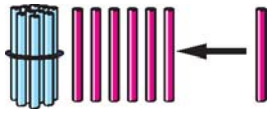

Складзі і рашы задачу.

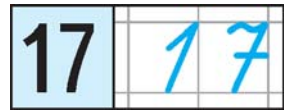
$$\left. \begin{array}{l} \text{Жуліца} - 10 \\ \text{Карась} - 4 \end{array} \right\} ?$$

Урок 60

сямнаццаць

Дзясятак	Адзінкі
1	7

$10 + 7 = ?$
$17 - 7 = ?$
$17 - 10 = ?$

1. Назаві ў парадку памяншэння лікі:

- 15 16 13 17 14 12

2.

3. $0 + 1$ $16 + 1$ $10 - 1$ $11 - 1$
 $1 + 1$ $14 + 1$ $9 - 1$ $13 - 1$
 $2 + 1$ $12 + 1$ $8 - 1$ $15 - 1$

Чым падобныя і чым адрозніваюцца прыклады ў кожным слупку?

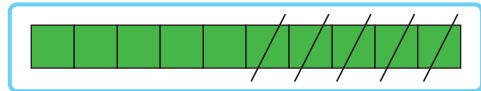
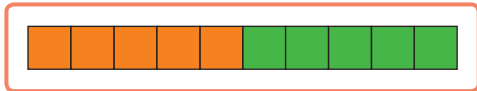

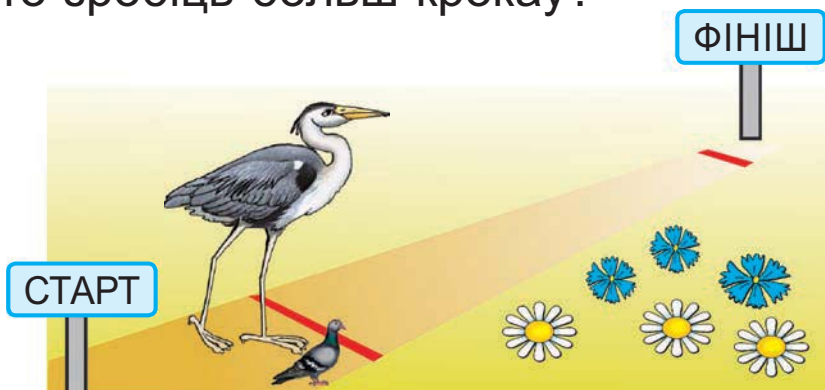
4. У садзе было 10 . Пасадзілі яшчэ 7 .
Колькі стала ў садзе?

5. Складзі пытанне. Рашы задачу.
У Вані ёсць 17 малюнкаў.
На выставу ўзялі 10 малюнкаў.

6. Складзі задачу.

7. Хто зробіць больш крокаў?

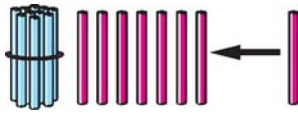
? Назаві лікі.

Было 16 . Паляцела 1 .
Колькі качак засталася?

Урок 61

васямнаццаць

Дзясятак	Адзінкі
1	8

$10 + 8 = ?$
$18 - 8 = ?$
$18 - 10 = ?$

1. $10 + 8$ $18 - 10$ $0 + 18$ $18 - 8$
 $17 + 1$ $18 - 0$ $10 + 3$ $11 - 10$
 $18 - 1$ $10 + 7$ $15 - 5$ $14 - 4$

2. $5 \text{ г} + 1 \text{ г}$ $8 \text{ г} - 1 \text{ г}$ $7 \text{ г} + 1 \text{ г}$
 $6 \text{ г} + 1 \text{ г}$ $7 \text{ г} - 1 \text{ г}$ $8 \text{ г} + 1 \text{ г}$

Чым падобныя і чым адрозніваюцца прыклады ў кожным слупку?

3. У класе было 17 вучняў.
Увайшоў яшчэ 1 вучань.
Колькі вучняў стала ў класе?

4. Выберы лік, якім можна дапоўніць умову задачы. Рашы задачу.

Было ? . Паляцела 3 .
Колькі засталася?

- 1
2 5

5. У букеце ў мамы 5 .
У букеце ў бабулі столькі ж .
Колькі ўсяго у мамы і бабулі?

6. Як завуць дзяўчынку?

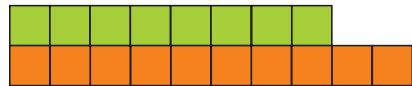
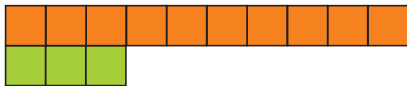

В	$3 + 4$	К	$6 - 2$	С	$18 - 1$
Б	$10 + 4$	Е	$10 - 1$	А	$10 + 3$
О	$18 + 0$	Р	$7 - 2$	Т	$6 + 2$

17	7	9	8	13
?	?	?	?	?

? Назаві лікі.

Састаў чатыры прыклады з адказам 10.

Урок 62

 дзевятнаццаць **19** 19

18 + ? = 19   19 - ? = 18

Дзясятак	Адзінкі
 1	 9

10 + ? = 19
19 - ? = 10
? - 10 = 9

1. $19 - 10$ $12 + 1$ $14 - 1$ $16 - 6$
 $19 - 9$ $19 - 1$ $18 + 1$ $10 + 2$
 $10 + 9$ $19 + 0$ $17 - 0$ $19 - 19$

2. $13 + 1 \stackrel{?}{=} 13$ $18 - 1 \stackrel{?}{=} 17$ $11 - 10 \stackrel{?}{=} 11$
 $18 + 1 \stackrel{?}{=} 16$ $10 + 3 \stackrel{?}{=} 16$ $15 - 1 \stackrel{?}{=} 19$

У якіх выпадках можна выканаць параўнанне без вылічэнняў?

3. Мама 3 г варыла варэнне, а потым 1 г гатавала абед. Колькі гадзін працавала мама?

4. Параўнай задачы. Пабудуй схемы.
- Было 5 дзяцей. Потым прыйшлі 3 хлопчыкі. Колькі дзяцей стала?
  - Было 5 дзяцей. Потым іх стала на 3 больш. Колькі дзяцей стала?

5. Складзі пытанне. Рашы задачу.
У сажалцы плавала 7 качак.
Праз гадзіну 3 качкі паляцелі.

6. У сям'і 3 сястры. У кожнай сястры ёсць брат. Колькі дзяцей у сям'і?

Алесь кажа:

Шасцёра дзяцей.

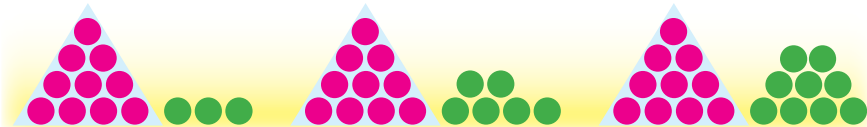
Яна кажа:

Чацвёрэ дзяцей.

Чыя праўда?

- ? Назаві лікі.

Вылічы.

$18 - 8$

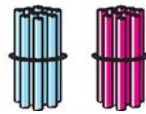
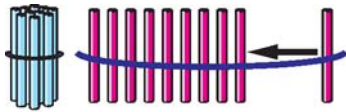
$12 - 10$

$10 + 5$

$17 - 10$

Урок 63

20 20

дваццаць

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

$19 + ? = 20$ $20 - ? = 19$

Дзясяткі	Адзінкі
2	0

$10 + 10 = 20$
 $20 - 10 = 10$

1. $19 + 1$ $20 - 1$ $5 + 5$ $9 - 2$
 $10 + 9$ $10 + 10$ $7 + 3$ $8 - 4$
 $19 - 1$ $20 - 10$ $8 + 2$ $7 - 5$

2. Якія лікі схаваны за ?
- $8 + \text{balloon} = 9$ $9 - \text{balloon} = 8$ $10 + \text{balloon} = 11$
 $18 + \text{balloon} = 19$ $19 - \text{balloon} = 18$ $11 + \text{balloon} = 12$

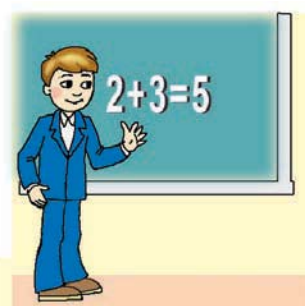
3. У каробцы было 19 . Узялі 9 .
Колькі засталася ў каробцы?

4. Пабудуй схему. Рашы задачу.

Раніцай расцвіло 6 , а днём іх стала на 4 больш. Колькі ўсяго расцвіло?

5. Што калі бывае?

6.

?

Назаві лікі.

Выпішы прыклады з адказам 10.

$15 - 5$

$17 - 10$

$9 + 1$

$10 + 0$

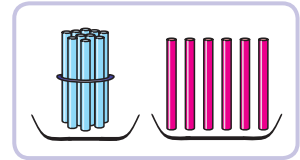
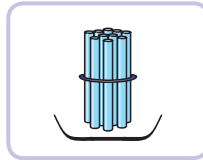
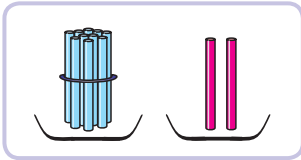
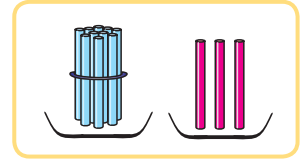
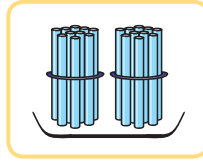
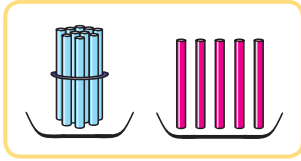
$18 - 8$

$12 - 1$

Урок 64

1. Назаві лікі ў парадку павелічэння.

2. $10 + 9$ $17 - 10$ $15 - 10$ $10 + 6$
 $19 - 9$ $17 - 1$ $10 + 5$ $16 - 10$
 $19 - 10$ $10 + 7$ $15 - 0$ $16 - 6$

3. $18 \text{ ? } 10$ $12 \text{ ? } 16$ $10 + 7 \text{ ? } 10 + 8$
 $\leq$ $8 \text{ ? } 18$ $10 \text{ ? } 0$ $18 - 8 \text{ ? } 17 - 7$

4. Якія лікі схаваны за ?

$7 = 3 + \text{flower}$

$9 = 6 + \text{flower}$

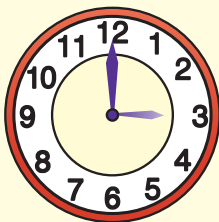
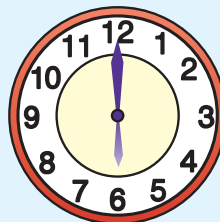
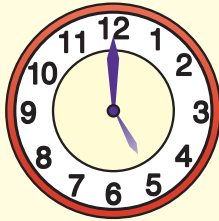
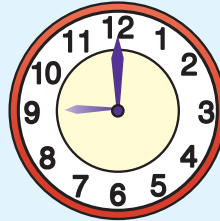
$8 = 4 + \text{flower}$

$7 = \text{flower} + 5$

$9 = \text{flower} + 4$

$8 = \text{flower} + 6$

5. Колькі гадзін прайшло?

Было		
Стала		

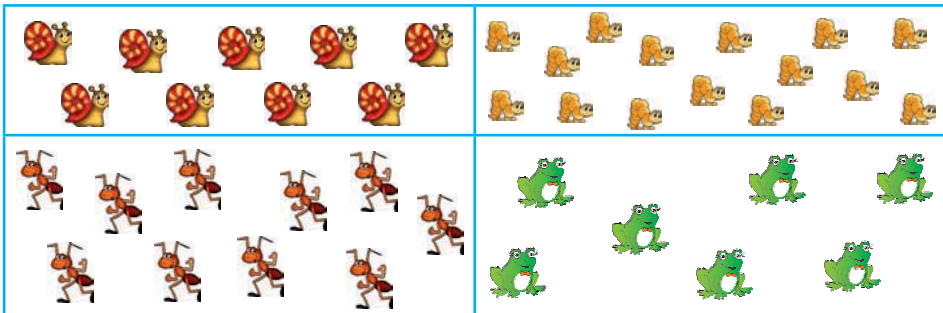
6. На сцене танцюють 10 і стільки ж .
Кількі дзяцей танцюють на сцене?

7. Дапоўні ўмовы задач па малюнку.
Рашы задачы.

- Было ? галубоў. Прыляцелі ? галубы.
Колькі галубоў стала?
- Спачатку было ? галубоў, а потым іх
стала на ? больш. Колькі галубоў стала?

8. Здагадайся, каго больш, чым 10.

Запішы лікі.

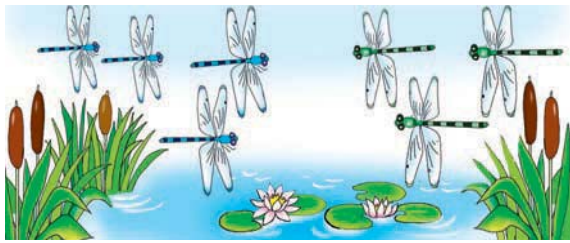
1 дзяс. 8 адз.

2 дзяс.

1 дзяс. 1 адз.

Урок 65

СКЛАДАННЕ

$$4 + 3 = 7$$

складаемае   складаемае

$$\underbrace{4 + 3}_{\text{сума}} = 7_{\text{сума}}$$

- Сума лікаў 4 і 3 роўная 7.
- Складаемыя — 4 і 3, сума — 7.

1. Прачытай рознымі спосабамі. Вылічы.

$7 + 1$	$10 + 5$	$12 + 1$	$16 + 0$
$9 + 1$	$10 + 1$	$19 + 1$	$20 + 0$

2. Вылічы.

$2 + 2$	$8 + 2$	$7 - 6$	$10 - 5$
$4 + 2$	$5 + 4$	$8 - 4$	$10 - 8$

Прачытай прыклады, у якіх адказ не большы, чым 5.

3. Складзі і рашы задачу.

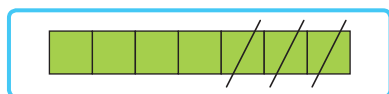

Было — 2 ... .
 Стала — ?, на 4 ... больш.

4. Параўнай задачы.

- Бабуля спякла 7 піражкоў.
У час абеду з'елі 3 піражкі.
Колькі піражкоў засталася?
- Бабуля спякла 7 піражкоў.
Пасля абеду піражкоў стала
на 3 менш. Колькі піражкоў стала?

5. Выберы пытанне. Рашы задачу.
У кнізе 15 старонак.
Сцяпан прачытаў 1 старонку.

Колькі старонак прачытаў Сцяпан?

Колькі старонак засталася прачытаць Сцяпану?

? Прачытай прыклад $10 + 8 = 18$ рознымі спосабамі, выкарыстоўваючы словы:

плюс

дадаць

складаемья

сума

Састаў і рашы прыклады.

- Сума лікаў 15 і 1 роўная ?.
- Складаемья — 9 і 1, сума — ?.

Урок 66

АДНІМАННЕ

$$5 - 2 = 3$$

пам'янашаемае аднімаемае

$$5 - 2 = 3$$

рознасць

рознасць

- Рознасць лікаў 5 і 2 роўная 3.
- Пам'янашаемае — 5, аднімаемае — 2, рознасць — 3.

1. Прачытай рознымі спосабамі. Вылічы.

$6 - 1$	$14 - 4$	$12 - 1$	$20 - 1$
$1 - 1$	$10 - 1$	$18 - 10$	$15 - 5$

2. Які прыклад лішні?

Рознасць лікаў 16 і 6 роўная ... .

Пам'янашаемае — 13, аднімаемае — 10.
Рознасць — ... .

Рознасць лікаў 20 і 1 роўная ... .

Пам'янашаемае — 14, аднімаемае — 4.
Рознасць — ... .

$13 - 10$

$16 - 6$

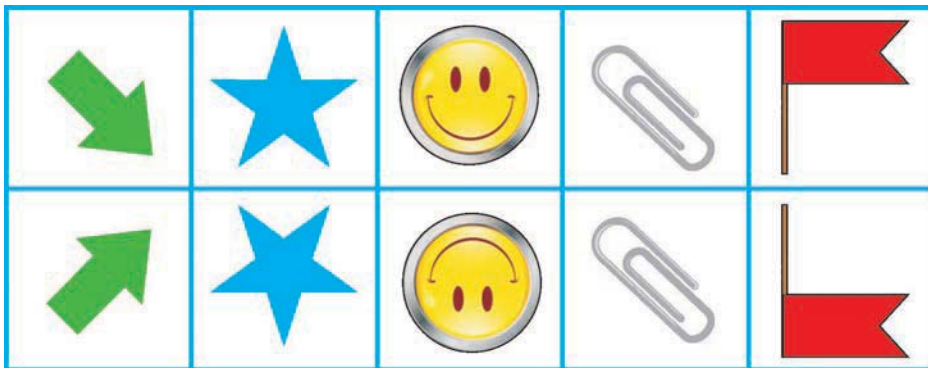
$14 - 4$

$10 + 4$

$20 - 1$

3. На галінцы вісела 13 . Наляцеў вецер, і стала на 3 менш.
Колькі стала?
4. У Віці 5 і столькі ж .
5. Знайдзі лішнюю пару малюнкаў.

? Прачытай прыклад $16 - 10 = 6$ рознымі спосабамі, выкарыстоўваючы словы:

мінус

адняць

рознасць

памяншаемае

аднімаемае

Дапоўні схему. Рашы задачу.

Соня выразала 6 . Вольга дапамагла

Соні, і стала на 4 больш.

Колькі стала?

Урок 67

$1 + 1 = 2$

$2 - 1 = 1$

- Калі да ліку дадаць 1, то атрымаецца наступны лік.
- Калі ад ліку адняць 1, то атрымаецца папярэдні лік.

1. Разгледзь табліцу. Раствлумач вылічэнні.

+1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	-1
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

2. Вылічы.

$6 + 1$	$3 - 1$	$9 + 1$	$5 - 1$
$7 - 1$	$2 + 1$	$10 - 1$	$4 - 1$

3. Вылічы.

$10 + 3$	$19 + 1$	$11 - 1$	$16 - 10$
$10 + 4$	$18 + 1$	$12 - 2$	$15 - 10$
$10 + 5$	$17 + 1$	$13 - 3$	$14 - 10$

Чым падобныя прыклады ў кожным слупку? Чым адрозніваюцца?

4. У школе навучыўся пісаць 17 літар.

навучыла яго пісаць яшчэ 1 літару.

Колькі ўсяго літар навучыўся пісаць ?

5. Дапоўні ўмову задачы. Рашы задачу.

У Дашы было ? 🎀.

Ёй далі яшчэ ? 🎀.

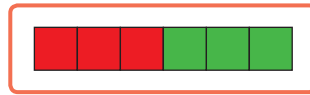
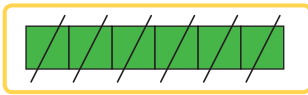
Колькі 🎀 стала ў Дашы?

Было — 14 🎀.

Далі — 2 🎀.

Стала — ?

6. Складзі задачы. Выкарыстоўвай словы «ўсе» і «столькі ж». Рашы задачы.

7.

Алесь кажа:

Прапушчаная фігура — жоўтая.

Яна кажа:

Прапушчаная фігура — круглая.

Чыя праўда?

Назаві папярэдні і наступны лік для лікаў:

2, 5, 7, 9.

Дапоўні ў сшытку табліцы складання і аднімання з лікам 1. Запомні.

Урок 68

$$\begin{array}{r} 2 + 1 + 1 = ? \\ \hline 2 + 1 = 3 \\ 3 + 1 = 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 - 1 - 1 = ? \\ \hline 9 - 1 = 8 \\ 8 - 1 = 7 \end{array}$$

- Да 2 дадаць 1, да выніку дадаць 1.
- Ад 9 адняць 1, ад выніку адняць 1.

1. Вылічы.

$$\begin{array}{l} 3 + 1 + 1 \\ 8 + 1 + 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 4 - 1 - 1 \\ 10 - 1 - 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 5 - 1 - 1 \\ 7 + 1 + 1 \end{array}$$

2. $2 \text{ ? } 2 + 1$

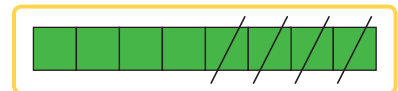
$3 + 1 + 1 \text{ ? } 3$

$\approx$ $5 \text{ ? } 6 - 1$

$8 - 1 - 1 \text{ ? } 5$

3. Выберы схему. Рашы задачу.

Да абеду выпілі 4 соку,
а пасля абеду — столькі ж соку.
Колькі ўсяго соку выпілі?

4. У маляра было 14 .

Ён выкарыстаў 4 .

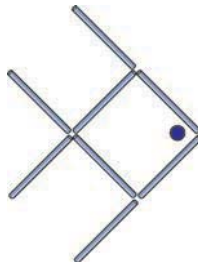
Колькі засталася ў маляра?

5. Дапоўні ўмову словам «больш» або «менш». Рашы задачу.

У Мілы ў букеце было 3 , а потым іх стала на 4 ?. Колькі стала?

6. Яна склала з палачак і гузічка такую рыбку:

Дапамажы Алесю перамясціць 2 палачкі і гузічак так, каб рыбка стала плысці ў іншым напрамку.

? Вылічы.

$$5 + 1 + 1 = ?$$

$$7 - 1 - 1 = ?$$

$$1 + 1 + 1 = ?$$

$$6 - 1 - 1 = ?$$

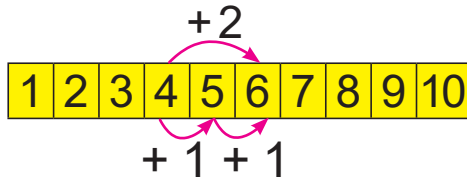

Разгледзь малюнкi.
Састаў прыклад у два дзеянні.

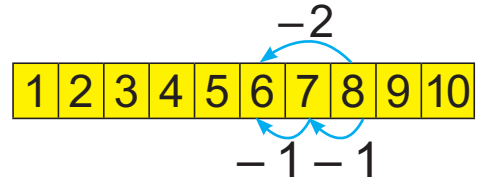
Урок 69

$$4 + 2 = ?$$

$$4 + 1 + 1 = 6$$

$$8 - 2 = ?$$

$$8 - 1 - 1 = 6$$

1. Разгледзь табліцу. Растлумач вылічэнні.

+ 2	1	2	3	4	5	6	7	8	- 2
	3	4	5	6	7	8	9	10	

2. Вылічы.

$5 + 1 + 1$

$7 - 1 - 1$

$1 + 1 + 1$

$5 + 2 + 1$

$7 - 2 - 1$

$1 + 1 + 2$

$5 + 1 + 2$

$7 - 1 - 2$

$1 + 2 + 1$

Чым падобныя і чым адрозніваюцца прыклады ў кожным слупку?

3. Спачатку на паліцы было 15 , а потым іх стала на 1 больш. Колькі стала на паліцы?

- Змяні **лік** у задачы так, каб адказ стаў большым.
- Змяні **слова** ў задачы так, каб адказ стаў меншым.

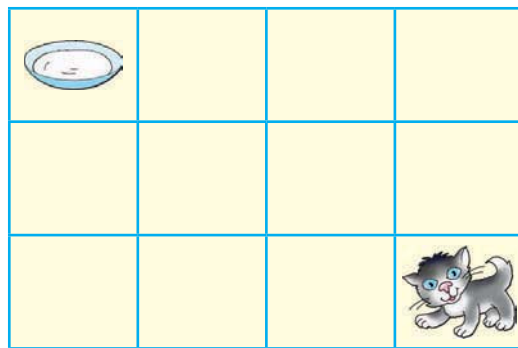
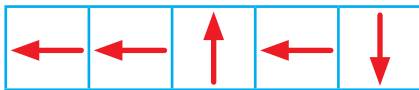
4. На дрэве было 9 . Паляцелі 2 .
Колькі засталася на дрэве?

5. Выберы задачы, якія рашаюцца так:

$$6 + 3 = 9$$

- Купілі 3 і столькі ж .
Колькі ўсяго садавіны купілі?
- Паляцела 6 і 3 .
Колькі самалётаў паляцела?
- Было 6 . Потым іх стала на 3 больш. Колькі стала?

6. Ці дойдзе кацяня да міскі з малаком?

? Прылічвай па 2, пачынаючы ад ліку 2, да ліку 20.

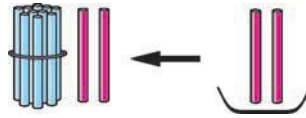
Дапоўні ў сшытку табліцы складання і аднімання з лікам 2. Запомні.

Урок 70

$$12 + 2 = ?$$

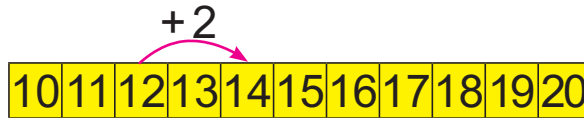
Спосаб 1

- Трэба да 12 дадаць 2.
Да 2 адзінак дадаю 2 адзінкі,
атрымліваю 4 адзінкі.
1 дзясятка і 4 адзінкі — гэта лік 14.

Спосаб 2

- Да 12 дадаю 1, да выніку дадаю 1. Атрымліваю 14.

1. Вылічы. Раствлумач двума спосабамі.

$13 + 2$	$15 + 2$	$17 + 2$	$14 + 2$
$13 - 2$	$15 - 2$	$17 - 2$	$14 - 2$

2. Састаў прыклады па ўзоры. Вылічы.

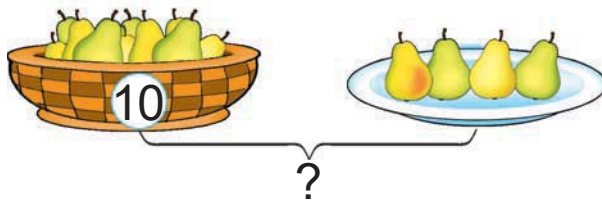
$\begin{array}{c} \boxed{11} + \boxed{2} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \boxed{?} \end{array}$ $11 + 2 = 13$	$\begin{array}{c} \boxed{16} + \boxed{2} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \boxed{?} \end{array}$	$\begin{array}{c} \boxed{19} - \boxed{2} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \boxed{?} \end{array}$
---	---	---

- 3. Раніцай Сеня гуляў у двары 3 г, а вечарам — 2 г. Колькі ўсяго гадзін Сеня гуляў у двары?

4. Складзі і рашы задачу.

5. Яна выбрала лік сярод лікаў:

6 12 8 3 15 0 10 11

Яна кажа:

Гэта не сума 4 і 2.

Гэта не рознасць 7 і 7.

Гэта не сума 6 і 2.

Гэта не сума 13 і 2.

Гэта не рознасць 13 і 2.

Гэта не сума 10 і 2.

Гэта не рознасць 13 і 10.

Які лік выбрала Яна?

? Адномі 2. Дадай 2.

14

15

16

17

12 ? 14 - 4

10 + 2 ? 15

11 ? 19 - 10

10 + 10 ? 20

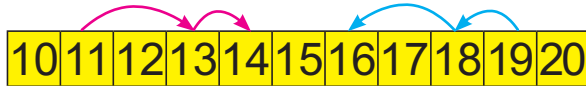

Урок 71

1. Састаў і рашы прыклады.

Складаемае	4	6	14	16	0	10
Складаемае	1	2	1	2	2	2
Сума	?	?	?	?	?	?

2. Раствлумач вылічэнні.

$$11 + 2 + 1$$

$$19 - 1 - 2$$

3. Вылічы.

$$10 + 4 + 1$$

$$13 + 2 + 1$$

$$10 + 5 + 2$$

$$15 - 5 - 2$$

$$14 - 1 - 2$$

$$17 - 10 - 7$$

4. Якія лікі схаваны за ?

$$\text{flower} + 8 = 18$$

$$10 + \text{flower} = 20$$

$$\text{flower} + 2 = 13$$

$$17 - \text{flower} = 16$$

$$14 - \text{flower} = 14$$

$$16 - \text{flower} = 14$$

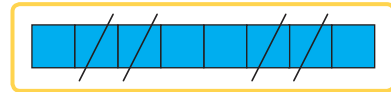
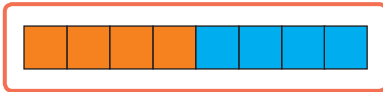
5. Вызнач без вылічэнняў, у якой пары дзяцей больш за ўсё ягад.

	Міша	Аня	Кастусь	Стася
	4	5	3	5
	3	7	1	5

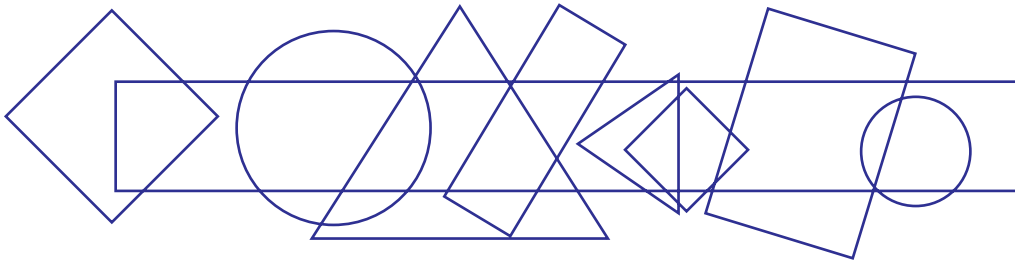

6. Каля школы расце 10 і 6 .
Колькі ўсяго расце дрэў?

7. Складзі і рашы задачы.

8. Колькі квадратаў? Колькі кругоў?
Колькі прамавугольнікаў?

9. На возеры плаваюць качкі, лебедзі і гусі.

Алесь кажа:

Качак і лебедзяў разам — 15,
лебедзяў і гусей разам — 8,
лебедзяў — 5.

Яна кажа:

Значыць, качак — 10.

Ці праўду кажа Яна?

Вылічы.

$4 + 2$

$14 + 2$

$7 - 2$

$17 - 2$

Урок 72

$2 + 2 = ?$

$3 + 2 = ?$

$6 - 2 = ?$

$7 - 2 = ?$

- Павялічыць на 2 — значыць дадаць 2.
- Паменшыць на 2 — значыць адняць 2.

1. Павяліч на 2. Састаў прыклады.

2. Паменшы на 2. Састаў прыклады.

3. Вылічы.

$10 + 1 + 1$

$14 - 1 - 1$

$13 + 1 + 1$

$10 + 2 + 1$

$14 - 2 - 1$

$13 + 1 + 2$

$10 + 2 + 2$

$14 - 2 - 2$

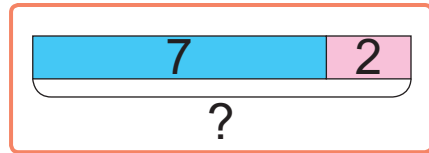
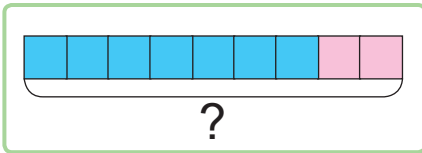
$13 + 2 + 2$

Параўнай прыклады ў кожным слупку. Чым падобныя? Чым адрозніваюцца?

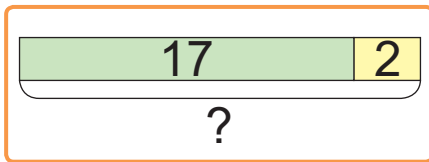
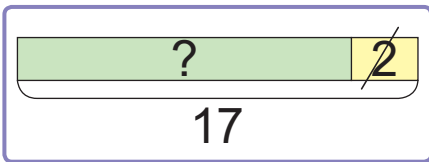

4. Параўнай схемы. Рашы задачу.
Спачатку ў Мацвея было 7 сяброў,
а потым іх стала на 2 больш.
Колькі сяброў стала ў Мацвея?

5. Выберы схему. Рашы задачу.
У саставе цягніка было 17
Адчапілі 2 . Колькі засталася?

6. Колькі часу?

- ? Павяліч на 2. Паменшы на 2.

12

17

13

16

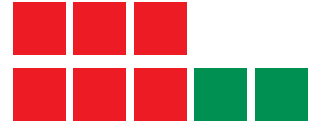
Састаў і рашы прыклады.

- Лік 11 павялічыць на 2, атрымаецца ?.
- Лік 16 паменшыць на 6, атрымаецца ?.

Урок 73

Было 3 лялькі, а машынак — на 2 больш.
Колькі было машынак?

$$3 + 2 = 5$$

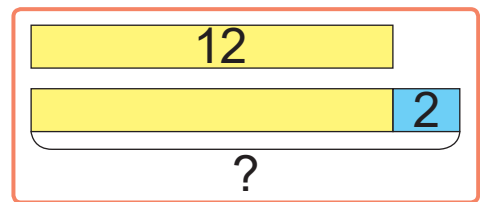
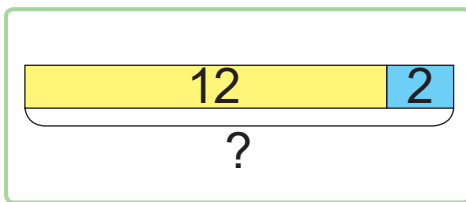
- Машынак столькі ж, колькі лялек, і яшчэ 2. Значыць, для рашэння задачы трэба да 3 дадаць 2.

1. Выберы схему. Рашы задачу.
Паша пабудоваў вежу з кубікаў.

Ён узяў 12 , а — на 2 больш.

Колькі узяў Паша?

2. Састаў і рашы прыклады.

- 9 павялічылі на 1, вынік павялічылі на 10.
- 17 паменшылі на 2, вынік паменшылі на 5.
- Ад 20 аднялі 10, ад выніку аднялі 10.

3. $9 - 2$? $5 + 2$

$14 - 1$? $12 - 1$

$\geq$ $6 - 1$? $4 - 1$

$17 - 2$? $18 - 2$

4. Састаў прыклады па ўзоры. Вылічы.

$17 + ? = 19$

$16 + ? = 18$

$15 + ? = 17$

$14 + ? = 16$

$17 + 2 = 19$

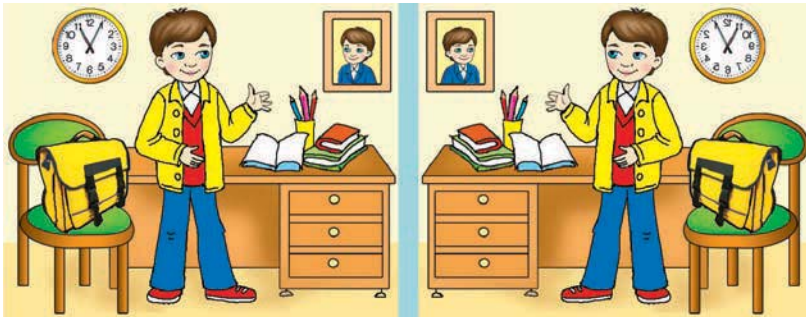
Як змяняліся складаемыя?

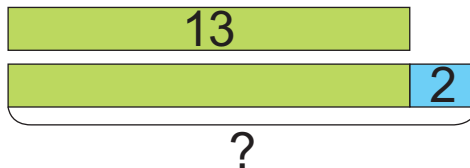
Як змянялася сума?

Які можа быць наступны прыклад?

5. Дзе Ваня? Дзе яго адлюстраванне ў люстэрку?

? Складзі задачу па схеме.

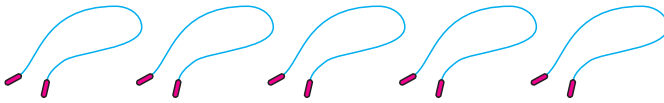

У двары было 5 , а потым іх стала на 2 больш. Колькі стала?

Урок 74

Было 5 скакалок, а обручой — на 2 менш.
Колькі было обручой?

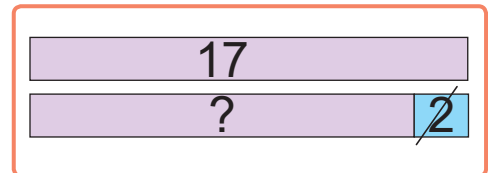
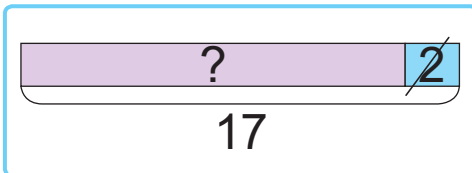

$$5 - 2 = 3$$

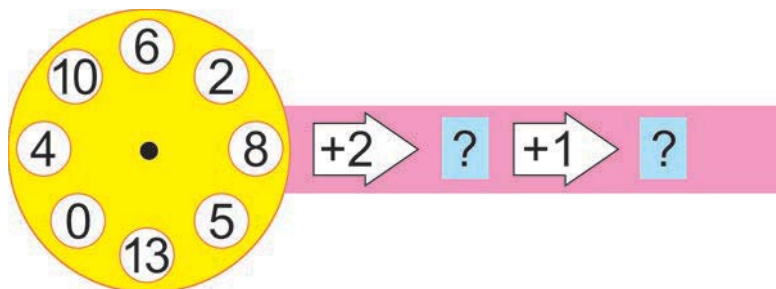
- Абручой столькі ж, колькі скакалак, але без 2. Значыць, для рашэння задачы трэба ад 5 адняць 2.

1. Выберы схему. Рашы задачу.
Для заняткаў спортам купілі 17 ,
а — на 2 менш.
Колькі купілі?

2. Састаў і рашы прыклады.

3. Выберы прыклады.

- Да 14 дадаць 2, атрымаецца ?.
- Сума лікаў 10 і 10 роўная ?.
- 13 павялічыць на 2, атрымаецца ?.
- Складаемыя — 19 і 0, сума — ?.

$14 + 2$

$13 + 2$

$19 + 0$

$10 + 10$

4. Вылічы.

$6 - 1$

$7 + 1$

$16 - 2$

$11 + 1$

$9 - 1$

$4 + 2$

$15 - 1$

$12 + 2$

$3 - 2$

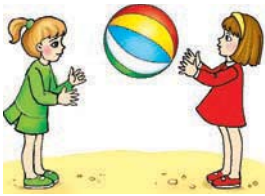
$7 + 2$

$14 - 1$

$13 + 2$

5. Дзяўчынкі гуляюць з мячом.

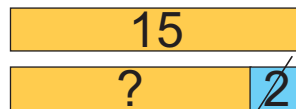
Як завуць кожную дзяўчынку?

Гэта — Іра і Валя.

Гэта — Таня і Іра.

? Складзі задачу па схеме.

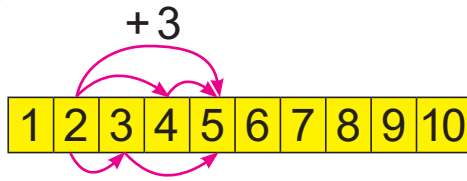

Было 8 , а потым іх стала на 2 менш.

Колькі стала?

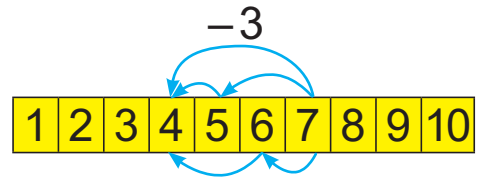
Урок 75

$$2 + 3 = ?$$

$$\underline{2 + 2 + 1}$$

$$2 + 1 + 2$$

$$7 - 3 = ?$$

$$\underline{7 - 2 - 1}$$

$$7 - 1 - 2$$

1. Разгледзь табліцу. Растлумач вылічэнні.

+ 3	1	2	3	4	5	6	7	- 3
	4	5	6	7	8	9	10	

2. Прачытай прыклады. Вылічы.

$8 - 1 - 1$

$6 + 1 + 1$

$10 - 1 - 1$

$8 - 2 - 1$

$6 + 2 + 1$

$10 - 1 - 2$

$8 - 2 - 2$

$6 + 2 + 2$

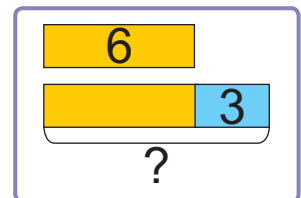
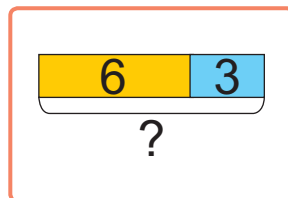
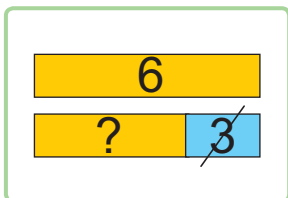
$10 - 2 - 2$

Чым падобныя і чым адрозніваюцца прыклады ў кожным слупку?

3. Выберы схему. Рашы задачу.

На спектакль купілі 6 білетаў для дзяцей, а для дарослых — на 3 білеты больш. Колькі купілі білетаў для дарослых?

4. Параўнай і рашы задачы.
- У адным радзе 18 месцаў. Дзеці занялі 10 месцаў. Колькі месцаў засталася?
  - У адным радзе дзеці занялі 18 месцаў, а ў другім — на 10 месцаў менш. Колькі месцаў занялі ў другім радзе?
5. У паркінгах А, Б, В і Г была аднолькавая колькасць машын. У табліцы паказана, колькі машын паехала з кожнага паркінга.

Паркінг	А	Б	В	Г
Паехала машын	2	10	6	15

Алесь кажа:

З паркінгаў А і Г машын паехала больш, чым з паркінгаў Б і В.

Яна кажа:

Больш за ўсё машын засталася ў паркінгу Г.

Чыя праўда?

Павяліч на 3. Паменшы на 3.

3

5

7

10

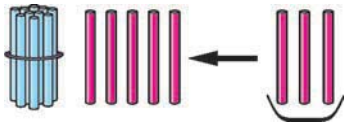
Дапоўні ў сшытку табліцы складання і аднімання з лікам 3. Запомні.

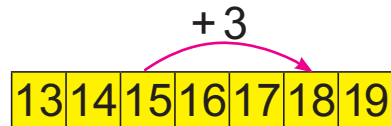
Урок 76

Растлумач вылічэнні.

Спосаб 1

Спосаб 2

1. Вылічы. Растлумач.

11 + 3

16 + 3

13 + 3

12 + 3

19 - 3

15 - 3

16 - 3

14 - 3

2. Выберы прыклады.

- Лік 6 павялічылі на 3.
- Лік 8 паменшылі на 3.
- Да 12 дадалі 2.
- Ад 16 аднялі 2.
- Сума лікаў 16 і 2.

8 - 3

16 - 2

12 + 2

6 + 3

16 + 2

3. Вылічы.

5 + 2 + 2

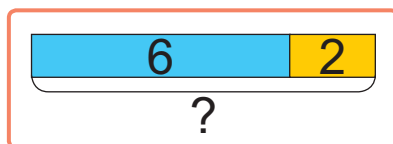
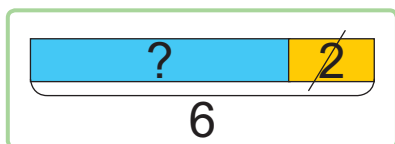
8 - 2 - 2

0 + 2 + 2

4. Трэба пасадзіць 9 кустоў маліны. Ужо пасадзілі 3 кусты. Колькі кустоў маліны засталася пасадзіць?

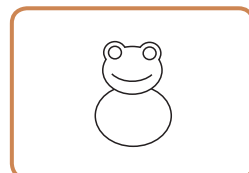
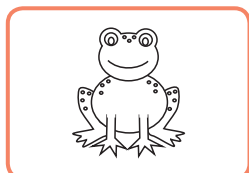
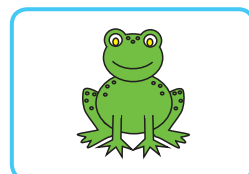
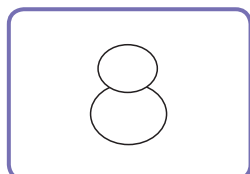
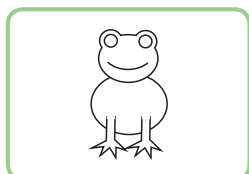

5. Выберы схему. Рашы задачу.
Каб зрабіць мадэль самалёта, Юра вы-
разаў 6 дэталаў з кардону. Потым ён
выразаў яшчэ 2 дэталаў з паперы. Колькі
дэталаў выразаў Юра?

6. У камандзе гуляюць спартсмены пад ну-
марамі ад 3 да 16. Колькі спартсменаў
у камандзе?

7. Што спачатку? Што потым?

- ? Павяліч на 3. Паменшы на 3.

13

14

10

16

У Пеці 12 наклеек, а ў Віці на 1 наклеюку
больш. Колькі наклеек у Віці?

Урок 77

1. Якія знаки дзеянняў схаваны за ?

$14 \text{ 3 = 17$

$16 \text{ 2 = 14$

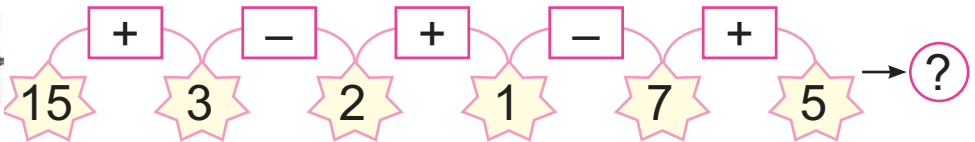
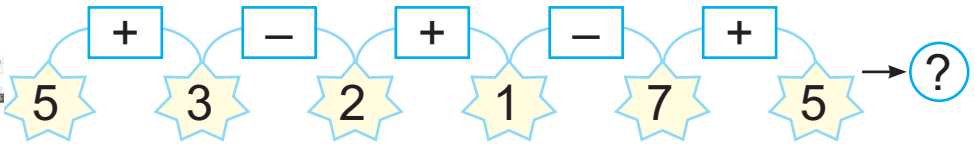
$14 \text{ 3 \text{ 1 = 18$

$16 \text{ 2 \text{ 2 = 12$

$14 \text{ 3 \text{ 2 = 19$

$16 \text{ 2 \text{ 1 = 13$

2.

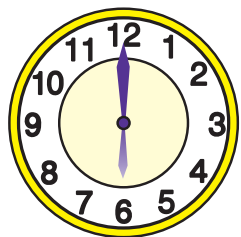
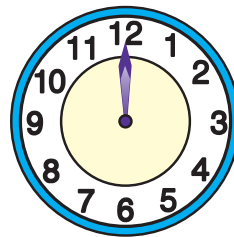
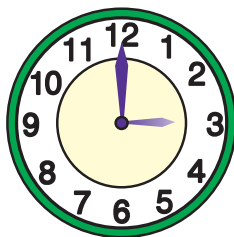
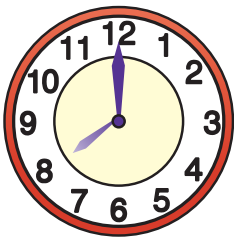

Параўнай лікі і знакі дзеянняў у заданнях у Мальвіны і Бураціна.

Чым яны падобныя? Чым адрозніваюцца?

3. Пісьменнік пачаў працаваць у 8 г, а скончыў у 12 г. На якім гадзінніку паказаны час пачатку і завяршэння яго працы?

4. У апавяданні пра Дзяніску 18 старонак. Міша прачытаў 8 старонак. Колькі старонак засталася прачытаць Мішу?

5. Кот у ботах даведаўся, што ў чароўным замку ёсць 10 , 3 і 5 . Колькі птушак у чароўным замку?

6. Назаві герояў казак. Запоўні табліцу карткамі з лікамі.

Героі казкі пра прыйшлі ў госці да герояў казкі пра . Колькі людзей сабралася? Колькі звяроў?

	Людзі	Звяры
	?	?
	?	?

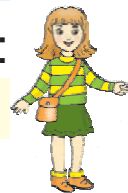

Алесь кажа:

Людзей было больш, чым звяроў.

Яна кажа:

Людзей было менш, чым звяроў.

Чыя праўда?

Вылічы.

$12 + 3$

$15 - 3$

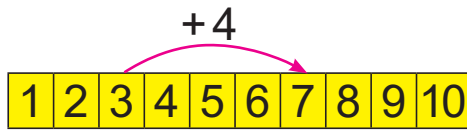
$14 + 3$

$17 - 3$

Урок 78

Растлумач вылічэнні.

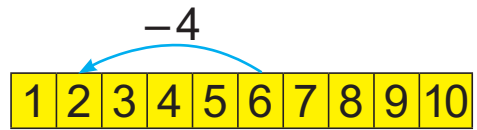

$$3 + 4 = ?$$

$$3 + 2 + 2$$

$$3 + 3 + 1$$

$$3 + 1 + 3$$

$$6 - 4 = ?$$

$$6 - 2 - 2$$

$$6 - 3 - 1$$

$$6 - 1 - 3$$

1. Разгледзь табліцу. Растлумач вылічэнні.

+ 4	1	2	3	4	5	6	- 4
	5	6	7	8	9	10	

2. Прачытай прыклады. Вылічы.

$3 + 2 \quad 9 - 2 \quad 4 + 2 + 2 \quad 10 - 2 - 2$

$3 + 3 \quad 9 - 3 \quad 4 + 2 + 3 \quad 10 - 2 - 3$

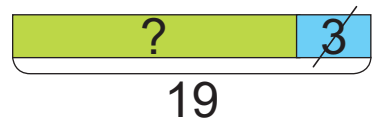
$3 + 4 \quad 9 - 4 \quad 4 + 2 + 4 \quad 10 - 2 - 4$

Чым падобныя і чым адрозніваюцца прыклады ў кожным слупку?

3. Было 10 , а потым іх стала на 3 менш. Колькі стала?

4. Складзі і рашы задачу са словамі «было», «прадалі».

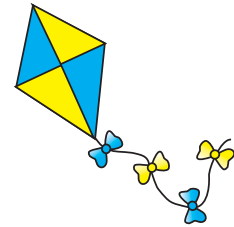

5. Разгледзь малюнак Іры.
Колькі на ім людзей? Колькі кветак?
Іра дамалявала на малюнку яшчэ 4 кветкі.
Колькі кветак стала на малюнку?

6. Пеця намалюваў і размаляваў папяровага змея. Колькі атрымалася трохвугольнікаў?

7. На грошы, якія ёсць у дзяцей,
можна купіць 4 або 8 .

Алесь кажа:

Сшытак даражэйшы за аловак.

Яна кажа:

Два сшыткі даражэйшыя за два алоўкі.

Чыя праўда?

- ? Павяліч на 4. Паменшы на 4.

4

6

5

10

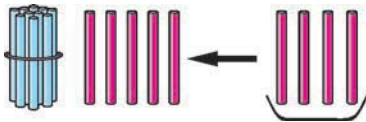
Дапоўні ў сшытку табліцы складання і аднімання з лікам 4. Запомні.

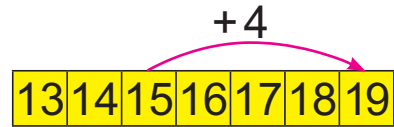
Урок 79

Растлумач вылічэнні.

Спосаб 1

Спосаб 2

1. Вылічы. Растлумач.

$13 + 4$	$11 + 4$	$14 + 4$	$12 + 4$
$19 - 4$	$16 - 4$	$18 - 4$	$15 - 4$

2. $13 + 3$? $13 + 4$ $15 + 4$? $15 - 4$
 $\approx$ $14 - 2$? $14 - 3$ $16 - 4$? $16 - 1$

Ці можна выканаць параўнанне без вылічэнняў?

3. Прачытай прыклады. Растлумач вылічэнні.

$5 + 4 - 3$	$15 - 4 + 3$
-------------	--------------

Да 5 дадаць 4, ад выніку адняць 3.

Ад 15 адняць 4, да выніку дадаць 3.

$6 + 3 - 2$	$16 - 2 + 4$
-------------	--------------

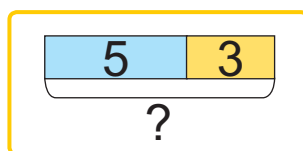
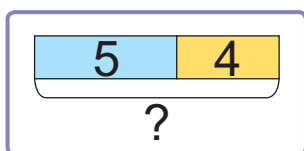
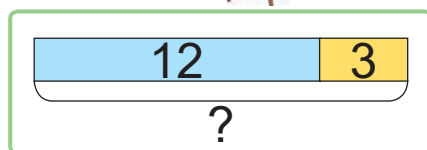
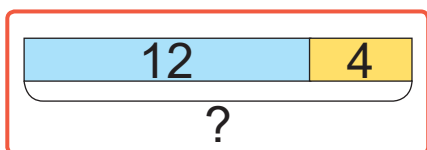
$2 + 4 - 2$	$12 - 1 + 3$
-------------	--------------

4. Для ремонту пакоя купілі 18 .
Выкарысталі 10 .
Колькі засталася?

5. Першы камбайн працаваў 3 г, а другі —
на 2 г больш. Колькі гадзін працаваў другі
камбайн?

6. Якія схемы падыходзяць да ўмовы?
Складзі пытанні. Рашы задачы.
Майстар за 5 г адрамантаваў 12 ,
а потым за 3 г адрамантаваў 4 .

? На якія групы можна разбіць прыклады?
Растлумач вылічэнні.

$$17 - 2 - 4$$

$$11 + 4 + 3$$

$$15 + 4 - 1$$

$$14 - 2 + 4$$

$$16 - 4 - 2$$

$$13 - 2 + 4$$

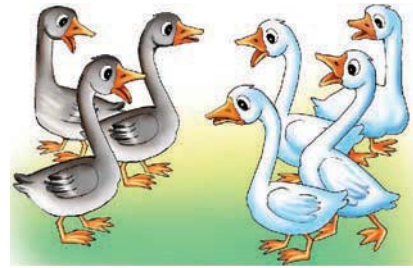
На лузе 10 чорных кароў і 8 рабых.
Колькі ўсяго кароў на лузе?

Урок 80

$$4 + 3 = 7$$

$$3 + 4 = 7$$

Ад перастаноўкі складаемых
сума не мяняецца.

1. Вылічы.

$4 + 1$

$2 + 3$

$10 + 3$

$15 + 4$

$1 + 4$

$3 + 2$

$3 + 10$

$4 + 15$

2.

 $8 + 2$? $2 + 8$

$8 + 1$? $9 + 1$

$\approx =$ $4 + 3$? $3 + 4$

$5 + 0$? $0 + 5$

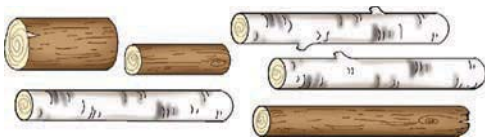
$12 + 3$? $3 + 12$

$10 + 2$? $10 - 2$

Ці можна выканаць параўнанне
без вылічэнняў?

3. Раствлумач прыклады.

$1 + 5$

$3 + 3$

$2 + 4$

$4 + 2$

$5 + 1$

4. У гаражы 4 і столькі ж .
Колькі ўсяго машын у гаражы?

5. Спачатку ў кошыку было 4 , а праз 1 г іх стала на 10 больш. Колькі стала ў кошыку?

6. Алесь адзначаў у табліцы, колькі пакетаў малочных прадуктаў купляла сям'я. Дапоўні гэту табліцу.

	Малако	Смятана	Кефір
Першы тыдзень			
Вынік	4	2	6
Другі тыдзень			
Вынік	?	?	?

Яна кажа:

За два тыдні сям'я купіла 6 пакетаў кефіру.

Ці правільна гэта?

? Параўнай, не вылічваючы.

$2 + 4 \quad ? \quad 4 + 2$

$10 + 3 \quad ? \quad 4 + 10$

Вылічы.

$12 + 3 - 4$

$16 - 2 + 4$

Урок 81

Растлумач вылічэнні.

$$\frac{1 + 5 = ?}{5 + 1}$$

$$\frac{1 + 6 = ?}{6 + 1}$$

1. Растлумач. Вылічы.

$2 + 5$

$3 + 5$

$3 + 6$

$4 + 6$

$5 + 2$

$5 + 3$

$6 + 3$

$6 + 4$

2. Разгледзь табліцы. Растлумач вылічэнні.

+ 5	1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10

+ 6	1	2	3	4
	7	8	9	10

3. Вылічы.

$5 + 1 + 2$

$5 + 2 + 3$

$10 + 2 + 4$

$1 + 5 + 2$

$2 + 5 + 3$

$2 + 10 + 4$

Чым падобныя і чым адрозніваюцца прыклады ў кожным слупку?

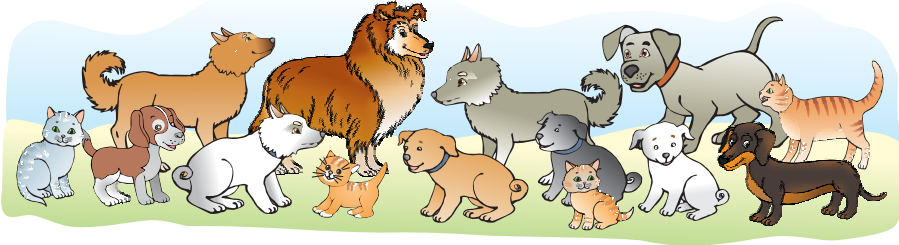

4. Купілі 6 і 3 . Колькі ўсяго леек купілі?

5. У спартыўнай зале было 18 дзяцей. Пайшлі 3 дзяўчынкі. Колькі дзяцей засталася?

6. Разгледзь малюнак.
Складзі і рашы задачу.

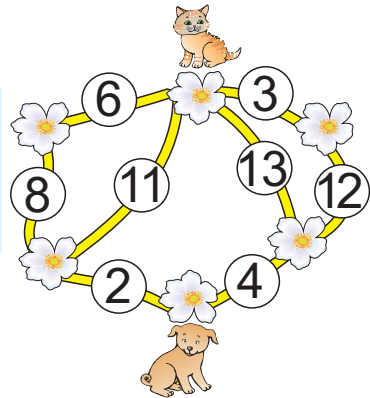
- Змяні лікі ва ўмове задачы так, каб адказ атрымаўся меншым.

7. Лікі паказваюць, колькі расце ўздоўж кожнай дарожкі. Па якой дарожцы Тузік можа прыйсці да Муркі, каб сабраць найбольш ?

Алесь кажа:

Ёсць толькі адна дарожка, на якой можна сабраць не больш за 16 кветак.

Ці правільна гэта?

- ? Павяліч на 5. Павяліч на 6.

4

1

0

3

Дапоўні ў сшытку табліцы складання з лікамі 5 і 6. Запомні.

Урок 82

Растлумач вылічэнні.

$$\frac{1 + 7 = ?}{7 + 1}$$

$$\frac{1 + 8 = ?}{8 + 1}$$

$$\frac{1 + 9 = ?}{9 + 1}$$

1. Разгледзь табліцы. Растлумач вылічэнні.

+ 7	
1	8
2	9
3	10

+ 8	
1	9
2	10

+ 9	
1	10

2. Выберы прыклады. Вылічы.

$$16 - 2 + 4$$

$$14 + 1 - 5$$

$$14 - 4 + 5$$

$$16 + 2 - 4$$

3. 10 г ? 1 г + 9 г

1 г + 7 г ? 2 г + 7 г

9 г ? 2 г + 8 г

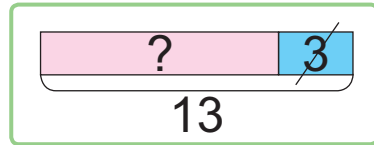
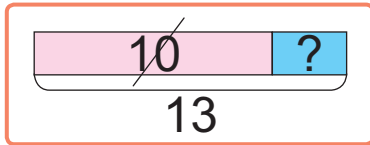
3 г + 7 г ? 7 г + 2 г

4. На выставе было 18 . 3 іх 8 атрымалі медалі. Колькі не атрымала медалёў?

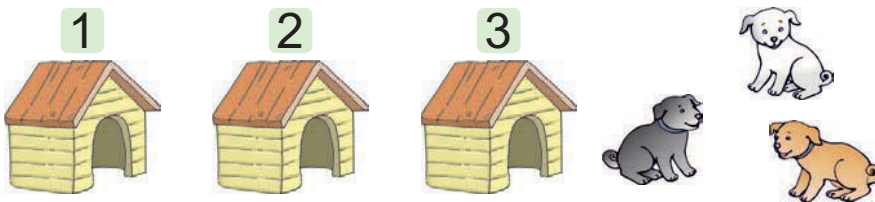
5. Тата купіў 4 , 11 і 6 . Колькі садавіны купіў тата?

6. Выберы тэкст задачы, які падыходзіць да кожнай схемы. Рашы задачы.

- У магазіне было 13 . Прадалі 3 . Колькі засталася?
  - У магазіне было 13 . Прадалі 10 . Колькі засталася?
  - У магазіне прадалі 13 і 3 . Колькі банцікаў прадалі?
7. У двары тры шчаняці — чорнае, белае і рыжае. Кожнае шчаня жыве ў сваёй будцы. Чорнае шчаня жыве не ў будцы 1. Белае шчаня жыве ў будцы 3.

У якой будцы жыве рыжае шчаня?

? Якія лікі схаваны за ?

$$2 + \text{snowflake} = 10 \quad 1 + \text{snowflake} = 10 \quad 3 + \text{snowflake} = 10$$

Дапоўні ў сшытку табліцы складання з лікамі 7, 8 і 9. Запомні.

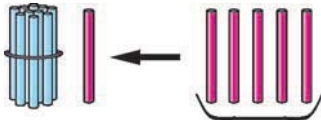

Урок 83

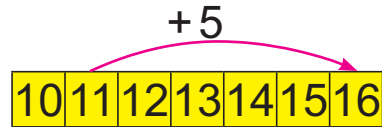
Растлумач вылічэнні.

		1	1	+	5	=	?		

Спосаб 1

Спосаб 2

1. Вылічы.

$12 + 5$

$11 + 6$

$13 + 4$

$12 + 6$

$11 + 7$

$13 + 5$

$?\ + \ ?$

$?\ + \ ?$

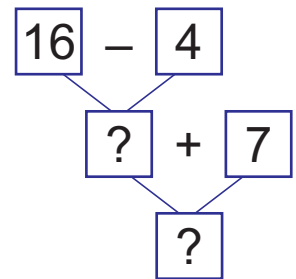
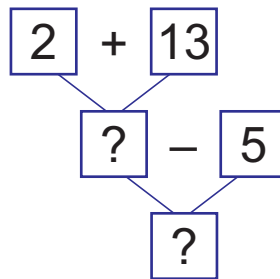
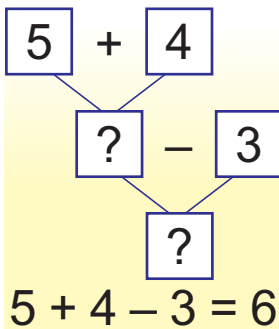
$?\ + \ ?$

Як змяняюцца лікі ў кожным слупку?

Састаў прыклады.

2. Састаў прыклады па ўзоры. Вылічы.

3. Дапоўні лікі да 10. Састаў сумы.

3	7	0	2	6	5	9	1

4. Параўнай і рашы задачы.
- Лена прышыла 5 , а Каця — 2 .
Колькі прышылі Лена і Каця разам?
  - Лена прышыла 5 , а Каця — на 2 больш. Колькі прышыла Каця?
5. Было 11 кубкаў. Іх трэба раздаць па адным 5 дзяўчынкам і 5 хлопчыкам. Ці хопіць дзецям кубкаў?
- Спачатку даведаюся, колькі кубкаў трэба.
  - Потым параўнаю вынік з лікам 11.
  - Затым адкажу на пытанне задачы.

$$5 + 5 = 10 \text{ (к.)}$$

$$10 < 11$$

Адказ: так, кубкаў хопіць.

? Павяліч на 5. Павяліч на 7.

10

11

12

На сталае было 5 талерак.
За сталом 4 дзяўчынка і 3 хлопчыкі.
Ці хопіць дзецям гэтых талерак?

Уроки 84–86

1. Назаві лікі.

2. Прачытай прыклады з адказам 8.

$5 + 3$	$2 + 7$	$4 + 4$	$1 + 8$
$10 - 3$	$9 - 1$	$2 + 6$	$8 - 8$

3. Састаў прыклады.

Складаемае	2	3	5	1	4	1
Аднімаемае	8	6	2	7	3	9

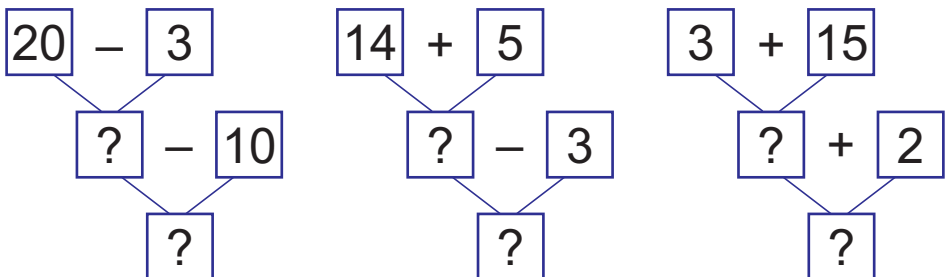
4. Састаў прыклады.

Памяншаемае	9	8	7	5	10	6
Аднімаемае	5	6	3	4	9	3

5. Вылічы.

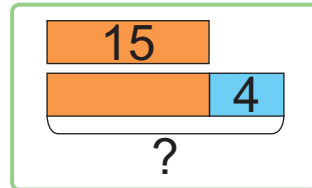
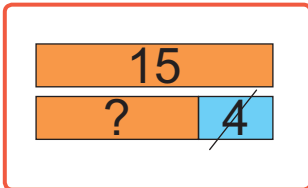
$17 - 3 + 2$	$15 + 4 - 2$	$16 + 0 - 3$
$17 - 3 - 2$	$15 - 4 + 2$	$16 - 0 - 3$

6. Састаў прыклады. Вылічы.

7. Мама і тата павінны прыбраць кватэру за 3 г. На ўборку пакояў трэба 2 г і столькі ж гадзін — на мыццё вокнаў.
Ці паспеюць мама і тата зрабіць уборку?
8. Садоўніку трэба пасадзіць 14 кустоў .
Ён пасадзіў 3 кусты .
Колькі кустоў засталася пасадзіць?
9. Складзі і рашы задачы.

10. Гадзіннікі з цыферблатам спяшаюцца на 1 г, а электронныя гадзіннікі спазняюцца на 1 г. Назаві дакладны час.

Пабудуй схемы. Рашы задачы.

- Таня вымыла 5 і 4 .
- Колькі ўсяго і вымыла Таня?
- Таня вымыла 5 , а — на 4 больш. Колькі вымыла Таня?

Правер сябе

1. Лік 6 атрымаецца, калі:

A ад 9 адняць 4

B 8 паменшыць на 3

Б да 4 дадаць 2

Г 5 павялічыць на 5

2. Да 12 дадаць 2, ад выніку адняць 4, атрымаецца:

A 8

Б 18

В 10

Г 14

3. Рознасць лікаў 18 і 4 большая, чым:

A 17

Б 14

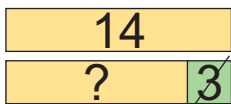
В 20

Г 10

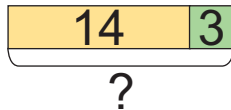
4. Выберы схему да задачы.

У садзе 14 груш, а яблынь — на 3 больш. Колькі яблынь у садзе?

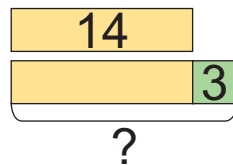
A

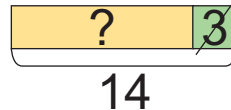
Б

В

Г

5. Выберы рашэнне задачы.

Дзеці выразалі 10 ❄️ і 5 ★.

Колькі ўсяго сняжынак і зорчак выразалі дзеці?

A

$5 + 5 = 10$

Б

$10 + 5 = 15$

В

$10 - 5 = 5$

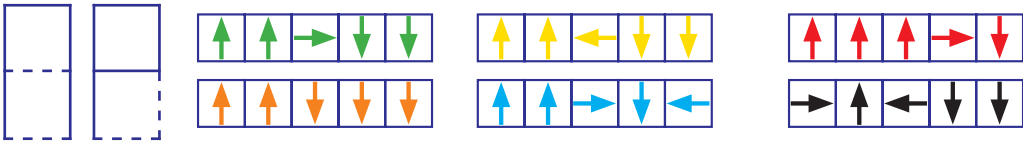
Г

$10 + 10 = 20$

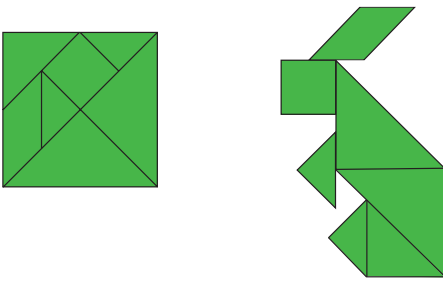

Заданні і праекты

1. Вася напісаў літары П і Р, як паказана на малюнку. Выберы схемы, якія ён мог выкарыстоўваць для кожнай літары.

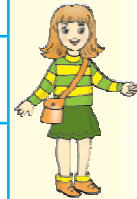

2.

3. У табліцы паказана, якія хатнія гадаванцы больш за ўсё падабаюцца Алесю, Яне і іх сябрам. Раствлумачце, як Алесь і Яна склалі табліцу.

Гадаванцы	Даныя	Вынік
	☐	4
	☒	6
	☐	3
	☐	2
	☒	5

Складзіце такую табліцу для дзяцей з вашага класа.

Урок 87

$3 + 4 = ?$	$7 - 4 = ?$	$7 - 3 = ?$

- Калі ад сумы адняць адно складаемае, то атрымаецца другое складаемае.

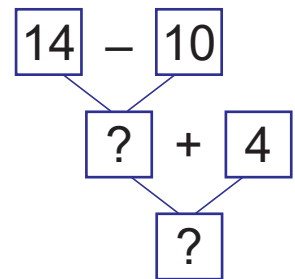
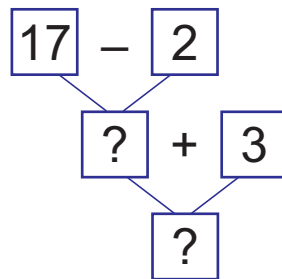
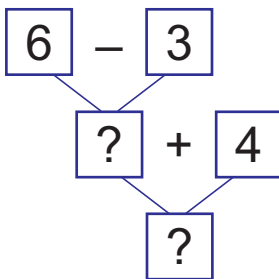
1. Састаў прыклады па ўзоры.

$$\begin{array}{r} 4 + 5 = ? \\ ? - 4 = ? \\ ? - 5 = ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 + 7 \\ 5 + 3 \\ 3 + 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 + 4 \\ 1 + 8 \\ 4 + 6 \end{array}$$

2. Састаў прыклады. Вылічы.

3. У аўтобусе ехала 18 чалавек. На прыпынку 8 чалавек выйшлі. Колькі чалавек засталася ў аўтобусе?

4. Да свята дзеці вывучылі 17 вершаў, а песень — на 10 менш. Колькі песень вывучылі дзеці да свята?
5. Разгледзь табліцу. Вылічы. Якія прыклады размешчаны ў табліцы няправільна?

Адказ	Роўны 14	Не роўны 14
Складанне	$12 + 2$	$19 + 1$
	$18 - 4$	$11 + 2$
Не складанне	$17 - 3$	$12 + 4$
	$15 - 1$	$16 - 2$

Алесь кажа:

Няправільна размешчаны 4 прыклады.

Яна кажа:

Няправільна размешчаны 3 прыклады.

Чыя праўда?

Якія лікі схаваны за яблыкамі?

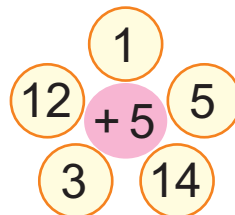
$$2 + \text{яблоко} = 7$$

$$7 - \text{яблоко} = 5$$

$$7 - \text{яблоко} = 2$$

Запішы прыклады, адказ у якіх меншы за 19.

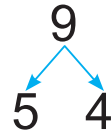

Урок 88

Растлумач вылічэнні.

$$9 - 5 = ?$$

$$9 - 5 = 4$$

- Ад 9 адняць 5, атрымаецца 4.

1. Разгледзь табліцы.

Растлумач вылічэнні.

- 5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5

- 6	7	8	9	10
	1	2	3	4

2. Састаў і рашы прыклады.

- Памяншаемае — 8, аднімаемае — 5.
- Ад сямі адняць шэсць.
- Дзесяць паменшыць на пяць.

3. $10 - 5$? $3 + 4$

$4 + 4$? $9 - 6$

$8 - 5$? $6 - 3$

$1 + 6$? $10 - 6$

4. Параўнай задачы.

- У Машы было 12 .
Яна дала 2 сваёй сястры.
Колькі засталася ў Машы?
- У Машы было 12 .
Колькі засталася ў Машы,
калі яна дала 2 сваёй сястры?

5. Дзеці сабралі 2 шклянкі і 5 шклянак .

Колькі шклянак ягад сабралі дзеці?

6. Выберы схему.

Косця вышэйшы за Пеця, але ніжэйшы за Віця.

? Паменшы на 5. Паменшы на 6.

10

7

9

8

6

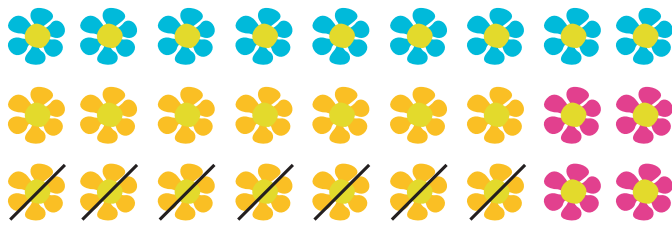

Дапоўні ў сшытку тэблецы аднімання з лікамі 5 і 6. Запомні.

Урок 89

Растлумач вылічэнні.

$$9 - 7 = ?$$

Diagram showing 9 branching into 7 and 2.

$$9 - 7 = 2$$

- Разгледзь табліцы.
Растлумач вылічэнні.

- 7	
8	1
9	2
10	3

- 8	
9	1
10	2

- 9	
10	1

- $10 - 2 - 7$? $10 - 7 - 2$ $2 + 5$? $9 - 8$
 $\approx$ $9 - 8 + 6$? $10 - 8 + 7$ $8 - 6$? $1 + 9$
 $19 - 5 + 4$? $18 - 5 + 4$ $3 + 7$? $9 - 6$

У якіх выпадках можна выканаць параўнанне без вылічэнняў?

- Якія знакі дзеянняў схаваны за ★?
 $9 \star 1 \star 2 = 10$ $16 \star 2 \star 1 = 15$

- Якія лікі прапушчаны?

$$6 = ? \quad ? < 1 \quad 3 > ? \quad ? < 20$$

5. Вызнач час па гадзінніках. Колькі гадзін прайшло ад 8 гадзін раніцы да 11 гадзін раніцы? Ад 9 гадзін раніцы да 10 гадзін раніцы?

6. Дзве каманды гулялі ў футбол. Першая каманда забіла 4 галы, а другая — на 3 галы больш. Колькі галоў забіла другая каманда?

7. Света зрабіла з каляровай паперы 6 . Колькі будзе ў Светы, калі яна зробіць яшчэ 4 ?

8. Ёсць 12 чырвоных руж і 5 белых руж. Ці хопіць гэтых руж, каб скласці букет з 15 руж?

? Лік 10 паменшы на:

10

8

7

9

5

Дапоўні ў сшытку табліцы аднімання з лікамі 7, 8 і 9. Запомні.

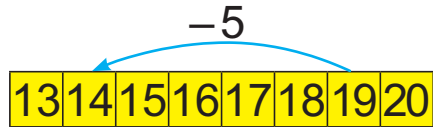
Урок 90

Растлумач вылічэнні.

Спосаб 1

Спосаб 2

1. Вылічы.

$7 - 5$	$8 - 6$	$9 - 7$	$9 - 8$
$17 - 5$	$18 - 6$	$19 - 7$	$19 - 8$

2. Састаў і рашы прыклады.

3. $19 - 4$? $15 - 2$ $13 + 6$? $19 - 6$
 $\geq$ $10 - 6$? $15 - 10$ $18 - 8$? $18 - 7$

4. Разгледзь прыклады. Вылічы.

$13 + 1$	$12 + 2$	$11 + 3$	$10 + 4$
----------	----------	----------	----------

$13 + 2$	$12 + 3$	$11 + 4$	$10 + 5$
----------	----------	----------	----------

Па якім правіле састаўлены прыклады ў кожным радзе?

5. Да свята купілі 10 тартоў. Пасля свята тартоў стала на 8 менш. Колькі тартоў стала пасля свята?
6. У Бору было 18 . Колькі засталася ў Бору, калі ён падарыў 6 Алегу?
7. Дапоўні ўмову і пытанне задачы.
У суботу Міця правёў 4 г з ...
і столькі ж — з ... .
Колькі ўсяго гадзін Міця правёў з ...?

8. Вова рашыў прыклады раней за ўсіх. Галя рашыла прыклады раней за Лену і пазней за Мішу. Хто рашыў прыклады апошнім?

? Лік 18 паменшы на:

6

4

10

8

7

Вылічы.

$17 - 6$

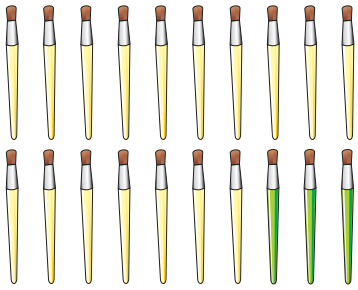
$18 - 7$

$19 - 6$

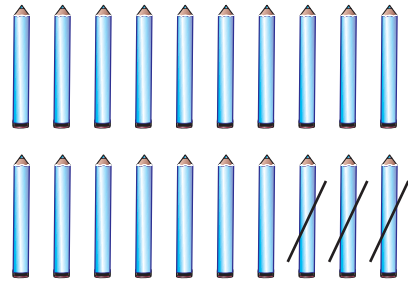
$18 - 5$

Урок 91

$$17 + 3 = 20$$

$$20 - 3 = 17$$

1. Раствлумач вылічэнні.

$16 + 4$	$13 + 7$	$5 + 15$	$2 + 18$
$20 - 4$	$20 - 7$	$20 - 5$	$20 - 2$

2. Састаў і рашы прыклады.

- Да 17 дадаць 3, ад выніку адняць 6.
- Лік 1 павялічыць на 19, вынік паменшыць на 8.
- Ад 16 адняць 4, да выніку дадаць 8.
- Лік 11 павялічыць на 3, вынік павялічыць на 6.

3. Якія лікі схаваны за ★?

Састаў прыклады.

$15 + 2 = \star + 15$	$\star + 11 = 11 + 4$
$3 + 14 = \star + 3$	$\star + 1 = 1 + 16$

4. У адным цягніку было 20 вагонаў, а ў другім — на 7 вагонаў менш. Колькі вагонаў у другім цягніку?

5. Аўтобус едзе з Мінска ў Лагойск 1 г, а з Мінска ў Полацк — на 4 г больш. Колькі гадзін аўтобус едзе з Мінска ў Полацк?

6. У Алеся і Яны ёсць манеты:

Як з дапамогай пяці манет набраць 20 капеек?

Алесь прапануе:

Яна прапануе:

Чья праўда?

Вылічы. Састаў яшчэ па адным прыкладзе ў кожным радзе.

$11 + 9$	$12 + 8$	$13 + 7$	$14 + 6$	?
$20 - 9$	$20 - 1$	$20 - 8$	$20 - 2$	?

Вылічы.

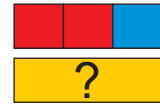
$$7 + 13 - 5$$

$$20 - 6 + 3$$

Урок 92

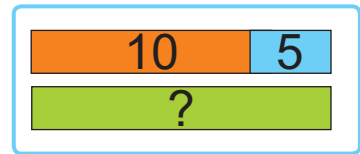
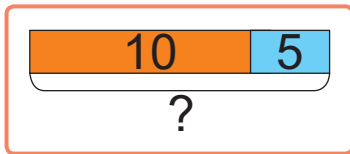
Узялі 2 памідоры і 1 агурок, а перцаў — столькі, колькі памідораў і агуркоў разам. Колькі перцаў узялі?

- Перцаў столькі, колькі памідораў і агуркоў разам. Значыць, для рашэння задачы трэба да 2 дадаць 1.

1. Было 10 трактароў і 5 камбайнаў, а сеялак — столькі, колькі трактароў і камбайнаў разам. Колькі было сеялак?

2. ведае столькі англійскіх слоў, колькі беларускіх. Колькі ўсяго слоў ведае , калі беларускіх слоў ён ведае 5?

3. Вылічы.

$5 + 4 - 6$

$2 + 7 - 5$

$14 + 6 + 0$

$6 + 3 - 7$

$3 + 5 - 7$

$17 - 6 - 1$

4. Састаў прыклады. Вылічы.

$$\begin{array}{c} \boxed{19} - \boxed{6} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \boxed{?} + \boxed{7} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \boxed{?} \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \boxed{12} + \boxed{8} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \boxed{?} - \boxed{4} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \boxed{?} \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \boxed{20} - \boxed{7} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \boxed{?} + \boxed{6} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \boxed{?} \end{array}$$

5. $15 \text{ г} + 2 \text{ г} ? 15 \text{ г} + 3 \text{ г}$
 $\geq$ $3 \text{ г} + 13 \text{ г} ? 19 \text{ г} - 1 \text{ г}$
 $10 \text{ г} + 10 \text{ г} ? 14 \text{ г} + 6 \text{ г}$
 $18 \text{ г} - 5 \text{ г} ? 18 \text{ г} - 6 \text{ г}$

У якіх выпадках можна выканаць параўнанне без вылічэнняў?

6. Дапоўні ўмову данымі табліцы.
 Рашы задачу.

У Грышы $?$ падручнікаў і $?$ бланкатаў.
 Колькі ў Грышы падручнікаў і бланкатаў разам?

12	5	8	14

7. Кожнаму вучню раздалі камплект, у якім 1 сшытак і 2 алоўкі. Колькі вучняў атрымалі камплекты, калі было 6 сшыткаў і 9 алоўкаў?

? Складзі па схеме задачу.

Запішы ў парадку павелічэння.

1 дзяс. 6 адз. 1 дзяс. 2 дзяс. 1 дзяс. 1 адз.

Урок 93

1. Вылічы.

$10 + 5$

$17 + 3$

$20 - 8$

$19 - 5$

$18 + 2$

$11 + 8$

$20 - 3$

$17 - 6$

2. Якія лікі прапушчаны? Састаў рознасці.

Памяншаемае	10	9	?	8	19	?
Аднімаемае	5	?	7	7	6	3
Рознасць	?	4	11	?	?	7

3. Вылічы.

$16 + 1 + 1$

$20 - 1 - 1$

$10 + 1 + 1$

$16 + 2 + 1$

$20 - 2 - 1$

$10 + 1 + 2$

$16 + 2 + 2$

$20 - 2 - 2$

$10 + 2 + 2$

Параўнай прыклады ў кожным слупку.
Чым падобныя? Чым адрозніваюцца?

4. Якія знакі дзеянняў схаваны за ?

$2 \text{ 3 \text{ 4 = 1 \text{ 2 \text{ 6$

$6 \text{ 1 \text{ 3 = 13 \text{ 2 \text{ 1$

5.

Прайшло гадзіны.

Прайшло гадзін.

6. У магазiне было 10 тэлевізараў «Гарызонт» і 7 тэлевізараў «Вiцязь». Колькі ўсяго тэлевізараў было?

7. Разгледзь таблiцу назiранняў за надвор'ем.

Дапамажы Алесю выбраць правiльныя сказы.

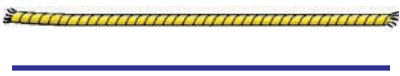
- Больш за ўсё было дзён.
- дзён было на 3 больш, чым дзён.
- дзён было столькі ж, колькі і дзён разам.

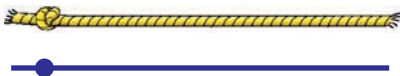
У групе дзiцячага сада было 4 , 6 , а — столькі, колькі і разам. Колькі было ?

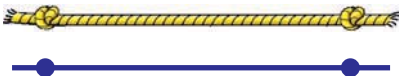
Урок 94

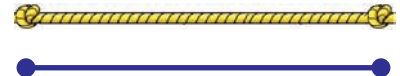
Прамая лінія.

Пункт на прамой лініі.

Два пункты на прамой лініі.

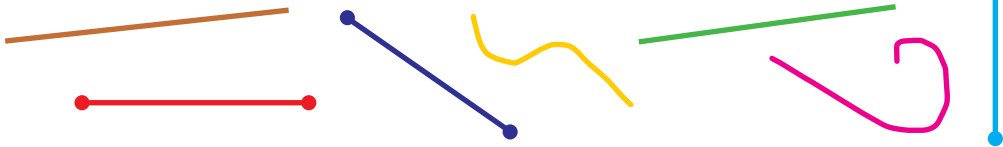

Адрэзак.

1. Параўнай малюнкі. Чым яны падобныя? Чым адрозніваюцца?

2. Колькі прамых? Колькі адрэзкаў?

3. $14 - 3$? $14 + 3$ $5 + 2 + 1$? $5 + 1 + 1$
 $\geq$ $10 + 2$? $15 - 3$ $10 - 1 - 1$? $10 - 2 - 1$

У якіх выпадках можна выканаць параўнанне без вылічэнняў?

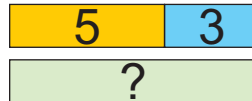
4. На вуліцы Кляновай 20 дамоў, а на вуліцы Рабінавай на 8 дамоў менш. Колькі дамоў на вуліцы Рабінавай?

5. Дапоўні тэкст задачы па схеме.

Рашы задачу.

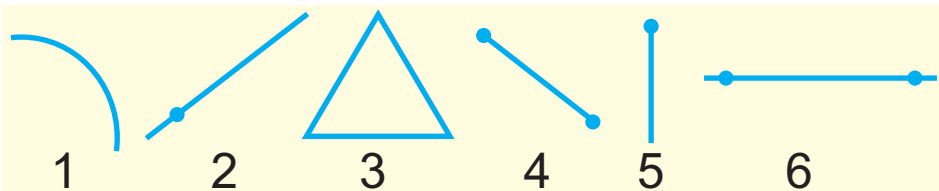
Злавілі **?** яршоў і **?** акунёў. Карасёў злавілі столькі, колькі яршоў і акунёў разам. Колькі карасёў злавілі?

6. Састаў прыклады. Вылічы.

- Ад 15 адняць 5, ад атрыманага выніку адняць 4.
- Ад 20 адняць 3, атрыманы вынік паменшыць на 1.
- Да 0 дадаць 7, да атрыманага выніку дадаць 10.
- Да 12 дадаць 4, атрыманы вынік павялічыць на 0.

? Ці правільна, што фігура 4 — адрэзак?
Фігура 1 — прамая?

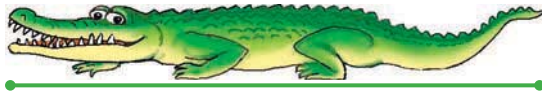

$$\begin{array}{l}
 10 \text{ г} + 4 \text{ г} \text{ ? } 11 \text{ г} + 5 \text{ г} \\
 3 \text{ г} + 14 \text{ г} \text{ ? } 2 \text{ г} + 15 \text{ г}
 \end{array}$$

Урок 95

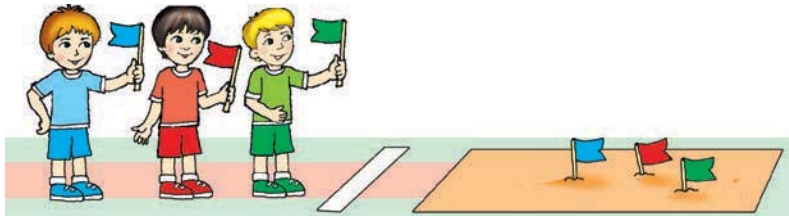
Хто даўжэйшы? Хто карацейшы?

1. Якая палоска самая доўгая?
Якая палоска самая кароткая?
Якія палоскі аднолькавыя па даўжыні?

2. Які хлопчык скокнуў далей за ўсіх?
Бліжэй за ўсіх?

3. Вылічы.

$13 + 2 + 3$

$16 - 6 + 4$

$18 - 5 - 13$

$19 - 7 + 5$

$17 + 2 - 10$

$4 + 10 - 3$

4. Якія знакі дзеянняў схаваны за ?

$15 \text{ } 3 = 12$

$10 \text{ } 5 \text{ } 5 = 20$

$15 \text{ } 3 = 18$

$10 \text{ } 5 \text{ } 5 = 10$

5. Жэня зрабіў з паперы 12 .
Колькі будзе ў Жэні, калі ён зробіць яшчэ 6 ?

6. Прачытай пытанне задачы.
Складзі ўмову задачы. Рашы задачу.
Колькі рабочых стала на будаўнічай пляцоўцы?

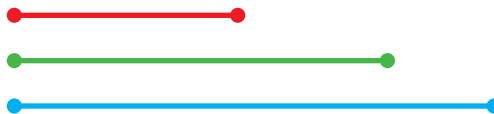
7. Першую сяброўку завуць Марта, другую — Оля. Як могуць зваць трэцюю сяброўку, калі ў яе імені столькі літар, колькі ў імёнах першай і другой сябровак разам?

Марына

Крысціна

Гражына

? Ці правільна, што зялёны адрэзак самы доўгі?

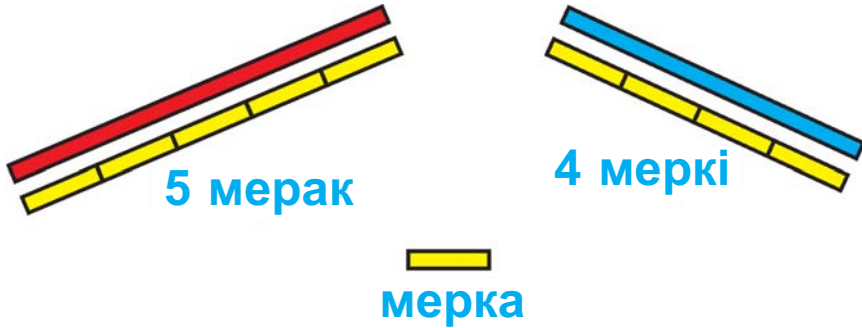

Дождж ішоў 4 г, а сонца свяціла на 6 г больш. Колькі гадзін свяціла сонца?

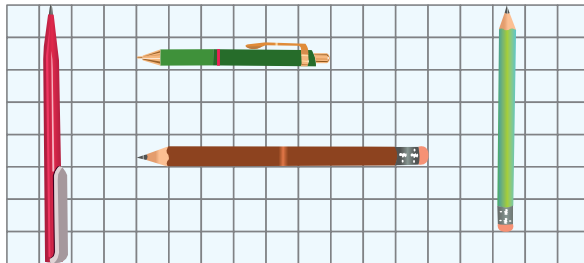

Урок 96

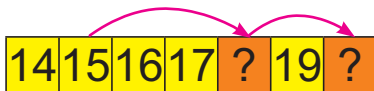
Якая палоска даўжэйшая —
сіняя або чырвоная?

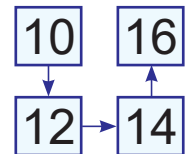
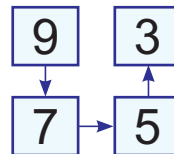
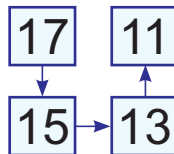
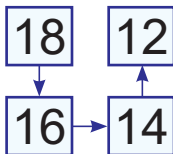
1. Які прадмет самы кароткі? Даўжыня якога прадмета самая вялікая?

2. Састаў прыклады. Вылічы.

3. Знайдзі правілы, па якіх састаўлены ланцужкі лікаў.

Які ланцужок лікаў можа быць лішні? Чаму?

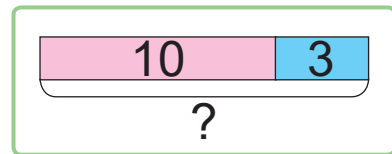
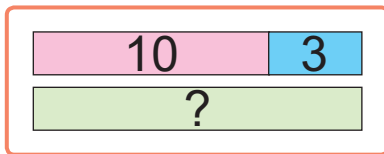

4. Дапоўні і рашы задачу.
Пасадзілі 10 ..., а ... —
на 4 менш. Колькі ...
пасадзілі?

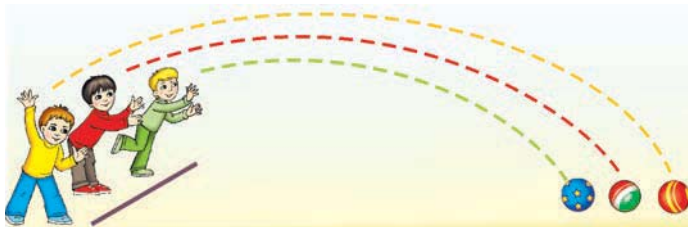

5. Першы трактар працаваў 7 г, а другі —
на 2 г больш, чым першы. Трэці трактар
працаваў 6 г. Колькі гадзін працаваў другі
трактар?

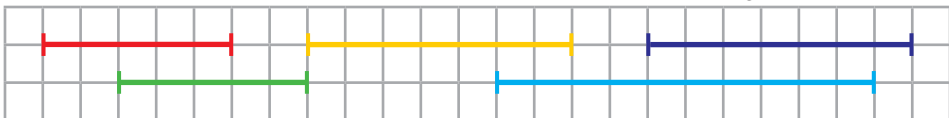
6. Складзі і рашы задачы.

7. Саша кінуў мяч далей за Віцю. Алег кінуў
мяч далей за ўсіх. Якога колеру майка
ў Віці?

? Знайдзі адрэзкі аднолькавай даўжыні.

Вылічы.

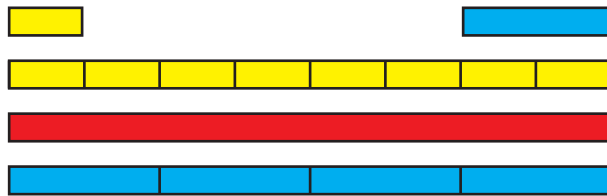
$$1 + 4 + 13$$

$$17 - 4 - 13$$

Урок 97

Даўжыню чырвонай палоскі
вымералі рознымі меркамі.
Колькі спатрэбілася жоўтых мерак?
Сініх мерак?

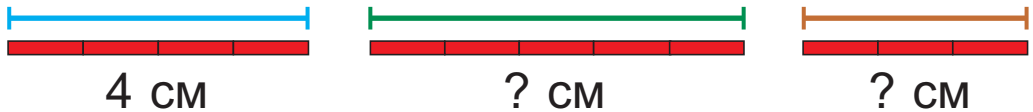

1 см

Сантыметр — адзінка даўжыні.

1. Колькі мерак даўжынёй 1 см у кожным адрэзку?

2. $5 + 4$? $7 - 1$ $20 - 4$? $10 + 7$
 $\approx$ $2 + 15$? $15 + 2$ $9 - 6$? $6 + 3$
 $14 + 4$? $20 - 2$ $19 - 8$? $19 - 10$

3. Сума трох лікаў на кожнай палосцы роўная 20. Знайдзі прапушчаныя лікі.

$2 \ 8 \ ?$

$13 \ ? \ 1$

$? \ 18 \ ?$

$? \ 10 \ ?$

У якім выпадку можна выканаць заданне рознымі спосабамі?

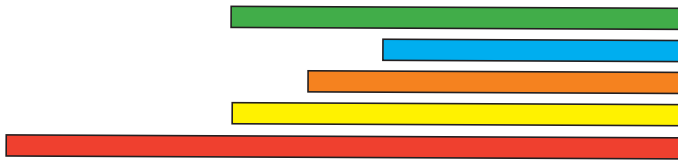
4. Каля школы на стаянцы злева было 12 , а на стаянцы справа — 7 . Колькі ўсяго было?

5. Складзі і рашы задачы.

Было — 14 .
 Прадалі — 3 .
 Засталося — ?

 — 14.
 — ?, на 3 менш.

6. Алесь і Яна параўналі даўжыні стужак.

Жоўтая стужка даўжэйшая за сінюю стужку і карацейшая за чырвоную стужку.

Зялёная стужка даўжэйшая за сінюю стужку і карацейшая за жоўтую стужку.

Чыя праўда?

? Вазьмі мерку даўжынёй 1 см і знайдзі на малюнках тасьму даўжынёй 3 см.

$$20 - 7 - 10$$

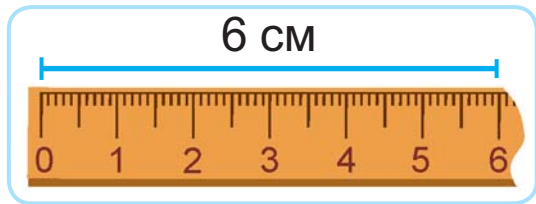
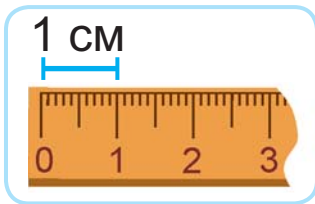
$$10 + 4 + 6$$

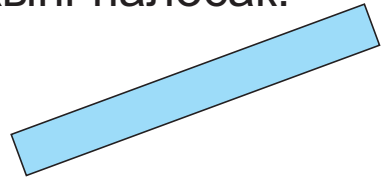
Урок 98

Гэта лінейка.

1. Вымерай лінейкай даўжыні палосак.

2. Вылічы па ўзоры.

$$6 \text{ см} + 2 \text{ см} = 8 \text{ см}$$

$$7 \text{ см} - 3 \text{ см} = 4 \text{ см}$$

$$12 \text{ см} + 3 \text{ см}$$

$$16 \text{ см} - 10 \text{ см}$$

$$1 \text{ см} + 19 \text{ см}$$

$$17 \text{ см} - 5 \text{ см}$$

3. Вылічы.

$$13 - 13 + 8$$

$$2 + 5 - 2$$

$$18 - 4 - 4$$

$$4 + 15 - 10$$

$$10 + 6 - 10$$

$$12 + 4 + 4$$

4. Састаў і рашы прыклады.

5. На клумбе было 10 і 7 , а — стільки, колькі і разом. Колькі було ?

6. Дапоўні задачы данымі з табліцы. Рашы задачы.

- Даўжыня сцябла ў рамонка ? см, а ў званочка — на 3 см большая. Знайдзі вышыню сцябла ў званочка.
- Даўжыня сцябла ў васілька ? см. Знайдзі даўжыню сцябла ў фіялкі, калі яна на 10 см меншая.

			
12 см	18 см	17 см	9 см

? Здагадайся, даўжыня якога з адрэзкаў роўная 10 см. Правяр з дапамогай лінейкі.

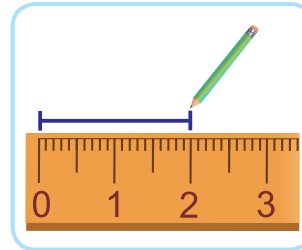
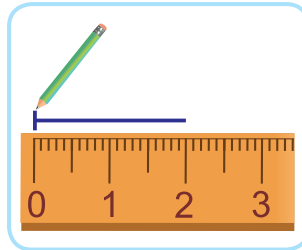
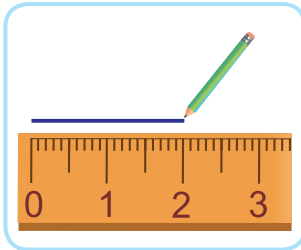
Вымерай даўжыні адрэзкаў. Састаў запісы па ўзоры.

  $4 \text{ см} + 2 \text{ см} = 6 \text{ см}$

Урок 99

Разгледзь, як будуюць адрэзак даўжынёй 2 см.

1. Вымерай даўжыні адрэзкаў. Знайдзі суму даўжынь гэтых адрэзкаў.

2. Назаві значэнні даўжынь у парадку павелічэння.

12 см

10 см

5 см

20 см

9 см

3. Вылічы.

$9 \text{ см} + 1 \text{ см}$

$20 \text{ см} - 9 \text{ см}$

$8 \text{ см} - 6 \text{ см}$

$18 \text{ см} - 8 \text{ см}$

$5 \text{ см} + 5 \text{ см}$

$15 \text{ см} + 5 \text{ см}$

4. Якія знакі дзеянняў схаваны за ?

$16 \text{ } \text{flower} \text{ } 2 \text{ } \text{flower} \text{ } 2 = 16$

$14 \text{ } \text{flower} \text{ } 0 \text{ } \text{flower} \text{ } 3 = 11$

$17 \text{ } \text{flower} \text{ } 1 \text{ } \text{flower} \text{ } 2 = 14$

$18 \text{ } \text{flower} \text{ } 2 \text{ } \text{flower} \text{ } 0 = 20$

У якіх выпадках можна выканаць заданне рознымі спосабамі?

5. Было 19 . Колькі засталася, калі 4 паплылі?

6. У запарку 10 ваўкоў і лісіц, 4 мядзведзі, а малпаў — столькі, колькі ваўкоў, лісіц і мядзведзяў разам. Колькі малпаў у запарку?
7. Дапоўні задачы данымі табліцы. Рашы задачы. Хто старэйшы за ўсіх? Хто маладзейшы за ўсіх?
- Пецю ? гадоў. Колькі гадоў будзе Пецю праз 4 гады?
  - Іры ? гадоў. Колькі гадоў было Іры 2 гады таму назад?

Імя	Пеця	Стась	Іра
Узрост	5 гадоў	4 гады	12 гадоў

8. На якія групы Алесь мог падзяліць літары?

Т е і А м Д $3 + 3 = 6$

- ? Ці правільна, што даўжыня адрэзка — 4 см?

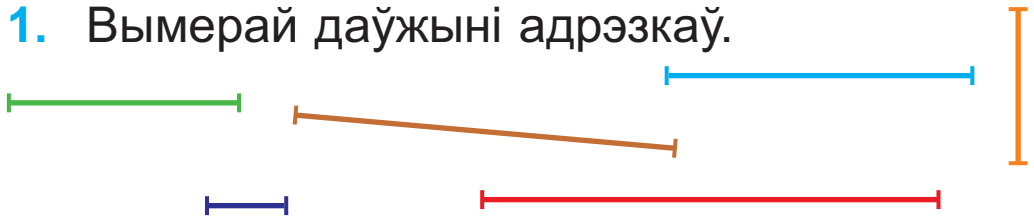
Вымерай даўжыні адрэзкаў. Начарці ў сшытку адрэзкі такой жа даўжыні.

Урок 100

1. Вымерай даўжыні адрэзкаў.

2. $5 \text{ см} ? 15 \text{ см}$

$16 \text{ см} - 10 \text{ см} ? 6 \text{ см}$

$\geq$ $10 \text{ см} ? 7 \text{ см}$

$15 \text{ см} + 3 \text{ см} ? 19 \text{ см}$

3. Вылічы па ўзоры.

$1 \text{ дзяс.} + 2 \text{ адз.} = 12 \text{ адз.}$
 $1 \text{ дзяс.} = 10 \text{ адз.}$

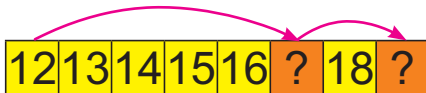
$1 \text{ дзяс.} + 5 \text{ адз.}$

$1 \text{ дзяс.} + 9 \text{ адз.} - 5 \text{ адз.}$

$1 \text{ дзяс.} + 8 \text{ адз.}$

$1 \text{ дзяс.} + 4 \text{ адз.} - 1 \text{ дзяс.}$

4. Састаў і рашы прыклады.

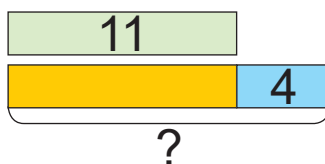

5. Якія лікі прапушчаны? Састаў сумы.

Складаемае	2	1	3	?	1	?
Складаемае	7	8	6	0	?	4
Сума	?	?	?	5	14	20

6. Для ўпрыгожвання падарунка адрэзалі 10 см сіняй тасьмы і столькі ж сантыметраў чырвонай тасьмы. Колькі ўсяго сантыметраў тасьмы адрэзалі?
7. У класе 10 дзяўчынак і 7 хлопчыкаў. Ці хопіць 19 цукерак, каб пачаставаць кожнага дзіцяці адной цукеркай?
8. Выберы задачу, якая падыходзіць да схемы.

- Майстар Васіль зрабіў 11 дзвярэй, а майстар Пятро — на 4 дзвярэй больш. Колькі дзвярэй зрабіў майстар Пятро?
- Майстар Васіль зрабіў 11 дзвярэй, а майстар Пятро — 4 дзвярэй. Колькі дзвярэй зрабілі абодва майстры?

9. Ад ганка да веснічак Алег зрабіў 15 крокаў, Юра — 13 крокаў, а Ваня — 16 крокаў. Чый крок самы доўгі?

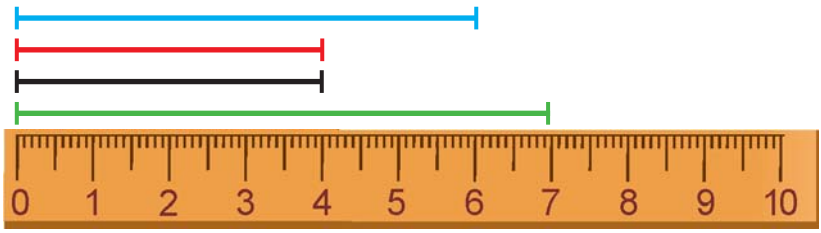
Вылічы.

$$19 \text{ см} - 6 \text{ см}$$

$$11 \text{ см} + 9 \text{ см}$$

Урок 101

- Сіні адрэзак на 2 см даўжэйшы за чырвоны.
- Чорны адрэзак на 3 см карацейшы за зялёны.

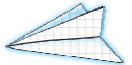
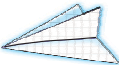
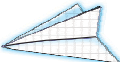
1. Даўжыня першага адрэзка — 5 см. Другі адрэзка на 4 см даўжэйшы. Якая даўжыня другога адрэзка?

2. Даўжыня першага адрэзка — 10 см. Другі адрэзка на 4 см карацейшы. Якая даўжыня другога адрэзка?

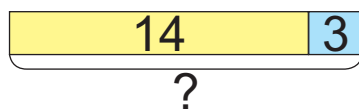
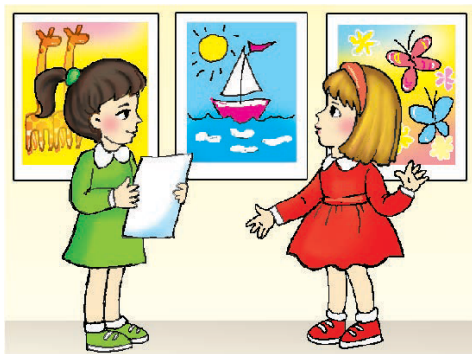
3. Вылічы.
16 см + 4 см	14 см – 10 см
10 см – 7 см	3 см + 10 см
15 см – 3 см	2 см + 15 см

4. Які прыклад лішні?
- Да ліку 3 дадаць 7, ад выніку адняць 9. $20 - 5 + 0$
  - Ад ліку 20 адняць 5, да выніку дадаць 0. $10 + 8 - 6$
  - Лік 10 павялічыць на 8, вынік паменшыць на 6. $20 - 5 - 0$
 $3 + 7 - 9$

5. Сеня зрабіў з паперы 16 ,
а Бора — на 2 больш.
Колькі зрабіў Бора?

6. Складзі і рашы задачу пра малюнкi дзяцей.

7. Мікіта прыйшоў у басейн у ,

а выйшаў з басейна ў .

Колькі гадзін Мікіта правёў у басейне?

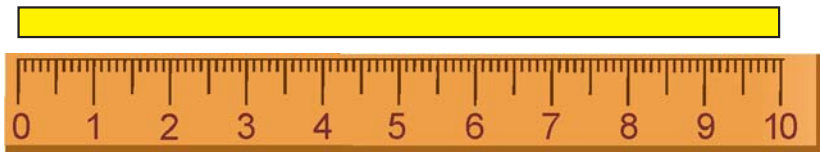
? Дзіма пабудаваў адрэзак, які на 1 см даўжэйшы, чым адрэзак даўжынёй 3 см. Ці правільна выканаў заданне Дзіма?

Начарці ў сшытку адрэзак, на 2 см карацейшы.

Урок 102

Даўжыня гэтай меркі — 1 дэцыметр (1 дм).
Дэцыметр — адзінка даўжыні.

1 дм = 10 см

- Адзін дэцыметр роўны дзесяці сантыметрам.

1. Які адрэзак мае даўжыню 1 дм?

2. 10 см ? 1 дм   1 дм ? 20 см
 ⩾= 1 дм ? 6 см   1 дм ? 1 см
 10 см + 10 см ? 2 дм
 3 см + 7 см ? 1 дм

3. Знайдзі прапушчаныя лікі.
Састаў рознасці.

Памяншаемае	20	19	?	?	16
Аднімаемае	4	3	2	1	0
Рознасць	?	?	16	16	?

Як змяняліся памяншаемае і аднімаемае ў радках табліцы?

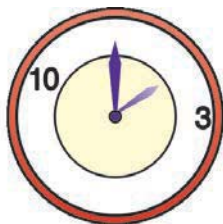
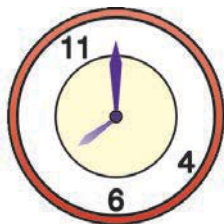
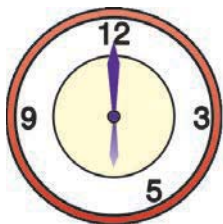

4. Растлумач запісы.
Дзеці зрабілі 10 закладак для кніг і столькі ж паштовак. На конкурс выбралі 3 паштоўкі.

$$10 + 10$$

$$10 - 3$$

5. На казачных гадзінніках некаторыя лічбы сталі невідзімкамі. Колькі часу паказваюць казачныя гадзіннікі?

6. Паліне 3 гады, а яе брату Колю 7 гадоў.
Колькі гадоў споўніцца Паліне, калі Колю будзе 10 гадоў?

- ? Знайдзі даўжыню адрэзка.

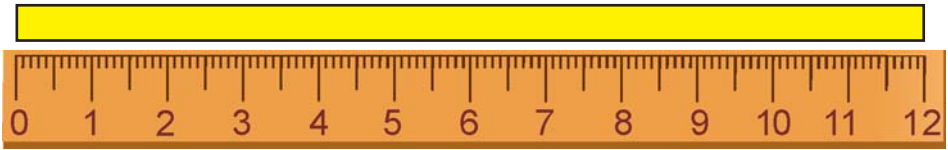
На колькі сантыметраў трэба павялічыць гэты адрэзак, каб яго даўжыня стала роўнай 1 дм?

Начарці адрэзак даўжынёй 1 дм.
Начарці другі адрэзак, даўжыня якога на 5 см меншая.

Урок 103

- Даўжыня палоскі — 12 см.
Гэта 1 дм 2 см. $12 \text{ см} = 1 \text{ дм } 2 \text{ см}$

1. Колькі сантыметраў?

- 1 дм 4 см   1 дм 8 см   1 дм 1 см   2 дм

2. Колькі дэцыметраў і сантыметраў?

- 16 см   12 см   14 см   19 см

3. Вылічы.

$15 \text{ см} - 4 \text{ см}$

$5 \text{ дм} + 15 \text{ дм}$

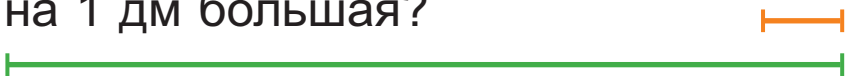
$18 \text{ см} - 1 \text{ см}$

$6 \text{ дм} + 12 \text{ дм}$

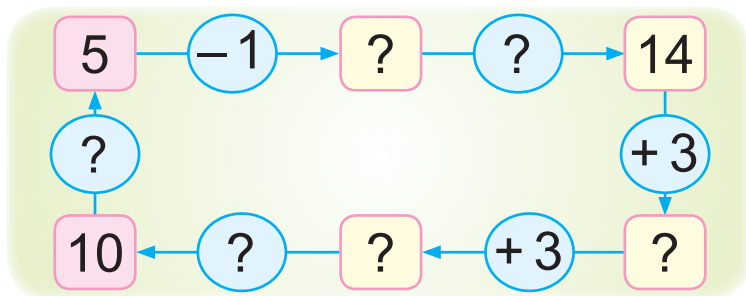
$1 \text{ дм } 2 \text{ см} + 5 \text{ см}$

$1 \text{ дм } 8 \text{ см} - 1 \text{ дм}$

4. Знайдзі даўжыню першага адрэзка. Ці правільна, што даўжыня другога адрэзка на 1 дм большая?

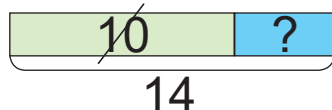

5. Састаў прыклады.

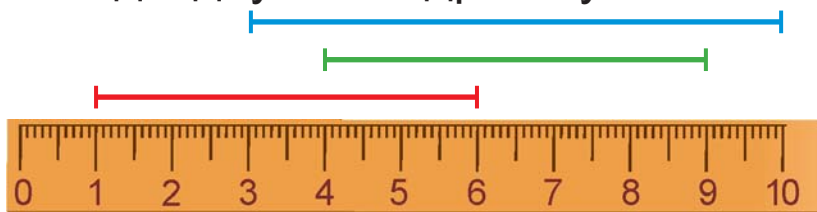

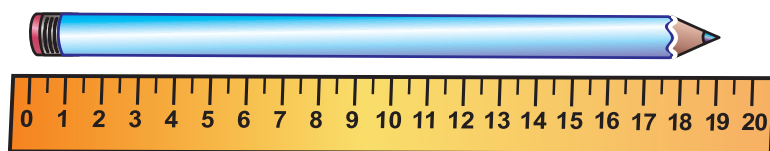
6. Параўнай і рашы задачы.
- Зіне 13 гадоў. Яе брат Віця на 2 гады маладзейшы за Зіну. Колькі гадоў Віцю?
  - Зіне 13 гадоў. Яе сястра Вольга на 2 гады старэйшая за Зіну. Колькі гадоў Вользе?
7. Дапоўні ўмову задачы данымі схемы. Складзі пытанне. Рашы задачу. Дзеці прыехалі ў госці да бабулі з дзядулем на ? дзён. Ужо прайшло ? дзён. Колькі ...?

8. Знайдзі даўжыні адрэзкаў.

- ? Ці правільна, што даўжыня алоўка — 1 дм 9 см?

Начарці адрэзак даўжынёй 1 дм 2 см.

Урок 104

1. Вымерай даўжыні адрэзкаў.
Колькі дэцыметраў?
Колькі сантыметраў?

2. Вымерай даўжыні адрэзкаў.

- На колькі сантыметраў трэба павялічыць сіні адрэзак, каб яго даўжыня стала роўнай 1 дм?
- На колькі сантыметраў трэба паменшыць чырвоны адрэзак, каб яго даўжыня стала роўнай 3 см?

3. 16 см ? 1 дм 6 см

⊙ 17 см ? 1 дм 5 см

14 см – 10 см ? 1 дм – 6 см

1 дм + 3 см ? 2 дм – 5 см

4. Вылічы.

$$8 \text{ см} - 3 \text{ см}$$

$$12 \text{ см} + 7 \text{ см} - 8 \text{ см}$$

$$2 \text{ см} + 16 \text{ см}$$

$$19 \text{ см} - 2 \text{ см} + 3 \text{ см}$$

5. Вылічы.

$$17 - 4$$

$$14 + 6 - 8$$

$$14 + 5 - 6$$

$$20 - 5$$

$$18 - 8 - 2$$

$$13 + 6 - 1$$

$$1 \text{ дзяс. } 4 \text{ адз. } + 5 \text{ адз. } - 6 \text{ адз.}$$

$$1 \text{ дзяс. } 3 \text{ адз. } + 6 \text{ адз. } - 1 \text{ дзяс.}$$

6. Складзі пытанне. Рашы задачу.
Кастусь адрэзаў палоску паперы даўжынёй 1 дм, а Віка — на 3 см даўжэйшую.
- Выберы палоску, якую адрэзала Віка.

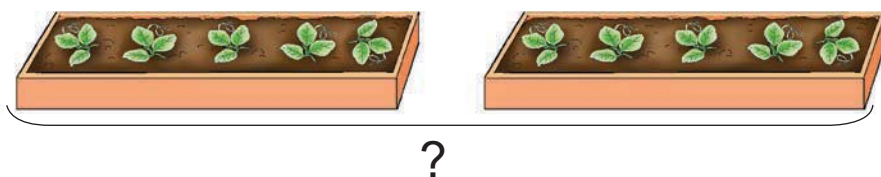

- Змяні ўмову задачы так, каб адказ атрымаўся меншым.

7. У парку 5 клумб з , а клумб з — на 4 больш.
Колькі клумб з касачамі ў парку?

8. У сервізе было 6 і столькі ж .
Разбілася 2 .
Колькі засталася?

9. Складзі і рашы задачу.

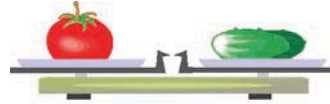
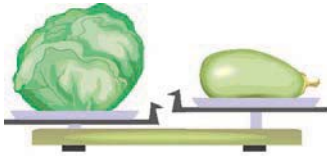

Начарці адрэзак, які карацейшы за дадзены на 1 дм.

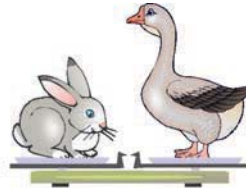
Урок 105

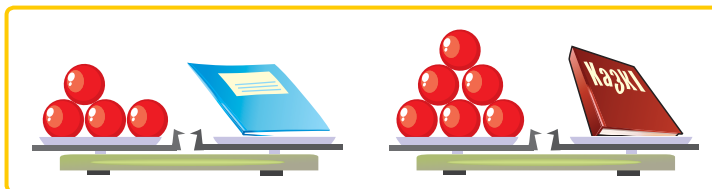
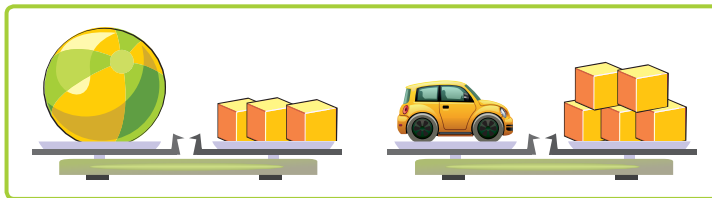
- Капуста цяжэйшая за кабачок. Маса капусты большая за масу кабачка.
- Кабачок лягчэйшы за капусту. Маса кабачка меншая за масу капусты.
- Маса памідора і маса агурка аднолькавыя.

1. Параўнай цацкі па масе.

2. Што цяжэйшае? Што лягчэйшае?

3. Вылічы.

$17 - 4$

$16 + 4 - 7$

$15 + 5 + 0$

$12 + 5$

$15 - 10 - 3$

$14 + 6 - 0$

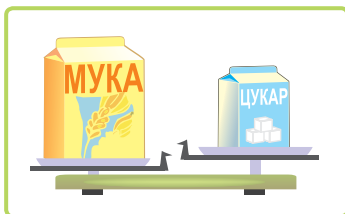
4. У шкатулцы было 2 дзясяткі .
Узялі 7 . Колькі гузікаў засталася?

5. Разгледзь табліцу. Колькі грошай у кожнага дзіцяці? Хто з іх зможа купіць альбом за 10 рублёў?

Даша							
Ваня							
Іра							

? Параўнай прадметы па масе.
Што цяжэйшае? Што лягчэйшае?

$16 - 3 \text{ ? } 12$

$17 \text{ ? } 11 + 8$

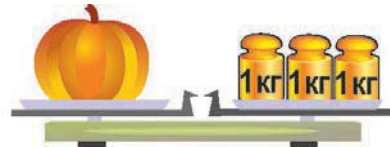
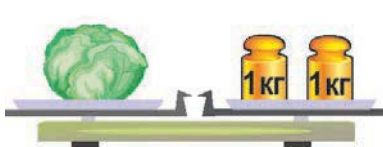

Урок 106

Каб вымераць масы прадметаў, выкарыстоўваюць мерку — кілаграм.

Кілаграм — адзінка масы.

- Маса капусты — 2 кілаграмы.
Маса гарбуза — 3 кілаграмы.
- Гарбуз цяжэйшы за капусту.
Капуста лягчэйшая за гарбуз.

1. Якая маса дыні? Кавуна?

2. Купілі пакет з мукой масай 2 кг і пакет з бульбай масай 10 кг. Якая маса ўсёй пакупкі?

3. Якія знакі дзеянняў схаваны за 1 кг ?

$$15 \text{ 1кг} - 2 \text{ 1кг} + 3 = 14$$

$$10 \text{ 1кг} - 7 \text{ 1кг} + 3 = 6$$

4. $7 \text{ кг} - 5 \text{ кг} + 10 \text{ кг} ? 7 \text{ кг} - 4 \text{ кг} + 10 \text{ кг}$

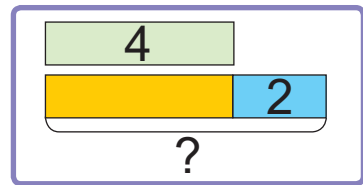
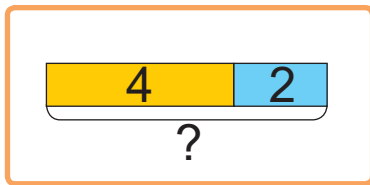
$12 \text{ кг} + 6 \text{ кг} - 3 \text{ кг} ? 12 \text{ кг} + 6 \text{ кг} - 4 \text{ кг}$

Ці можна выканаць параўнанне без вылічэнняў?

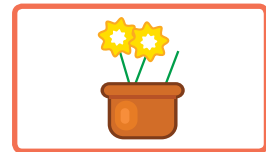
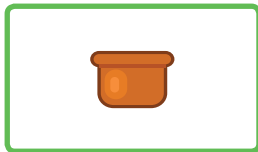
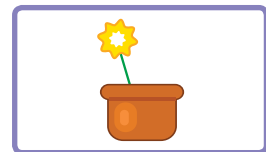
5. Выберы схему. Рашы задачу.
 Пяцёра дзяцей узялі ў бібліятэцы 4 кнігі,
 а часопісаў — на 2 больш.
 Колькі часопісаў узялі дзеці?

6. Вымерай даўжыні адрэзкаў.
 Знайдзі суму даўжынь гэтых адрэзкаў.

7. Што Міця намаляваў спачатку?
 Што потым?

- ? Што лягчэйшае — 2 кг цыбулі або 5 кг
 бульбы? Што цяжэйшае — 3 кг пуху або
 3 кг металу?

Вылічы.

$$20 \text{ кг} - 10 \text{ кг}$$

$$15 \text{ кг} + 5 \text{ кг} - 7 \text{ кг}$$

Урок 107

У які збан можна наліць больш вады?

Для вымярэння ёмістасці пасудзіны выкарыстоўваюць мерку — літр.

Літр — адзінка ёмістасці.

- У было 10 л вады. Для паліву кветак Марына ўзяла 6 л вады. Колькі літраў вады засталася ў ?
- Ёмістасць першага акварыума — 10 л, а другога — на 8 л больш. Якая ёмістасць другога акварыума?
- 14 л ? 16 л   16 л – 4 л ? 17 л – 4 л
 $\geq$ 3 л ? 1 л   2 л + 6 л ? 3 л + 5 л
- Вызнач масу бочачкі з мёдам і слоіка з варэннем.

5. Знайдзі прапушчаныя лікі.
Састаў сумы.

Складаемае	11	?	?	14	15
Складаемае	7	6	5	4	3
Сума	?	18	18	?	?

Як змяняліся складаемыя ў радках табліцы?

6. Складзі і рашы задачу пра і .

?

7. Кірылу 10 гадоў. Колькі гадоў яго сястры Ніне, калі яна на 4 гады старэйшая?

8. У дзядулі ёсць 2 вядры. У першым вядры змяшчаецца 8 л вады, у другім — 3 л вады. Як з дапамогай гэтых вёдзер дзядуля можа адмераць 2 л вады?

8 л

3 л

Закончы сказ:

«Адзінка ёмістасці пасудзіны — ...».

Якія знакі дзеянняў схаваны за ?

$$11 = 8 \text{ } 2 \text{ } 1$$

$$9 = 8 \text{ } 2 \text{ } 1$$

Уроки 108–110

1. Вылічы.

$12 + 8$

$10 \text{ л} - 3 \text{ л}$

$15 \text{ кг} + 1 \text{ кг}$

$17 - 1$

$12 \text{ л} + 7 \text{ л}$

$13 \text{ кг} - 10 \text{ кг}$

2. Якія лікі прапушчаны?

$14 - 0 + ? = 14$

$3 + 7 + ? = 20$

$20 - 1 - ? = 14$

$1 + 9 + ? = 12$

$18 - 5 - ? = 13$

$9 - 2 + ? = 17$

$16 + 4 - ? = 10$

$4 + 10 - ? = 13$

3. $18 - 2$? $6 + 10$

$18 - 10$? $5 + 3$

$12 + 3$? $12 + 4$

$15 - 5$? $5 + 5$

$20 - 3$? $19 - 4$

$16 - 10$? $17 - 7$

4. Састаў прыклады.

- Складаемыя — 1 і 9, знайдзі суму.
- Памяншаемае — 10, аднімаемае — 8, знайдзі рознасць.
- Да ліку 14 дадаць 6, ад выніку адняць 8.
- Ад ліку 17 адняць 7, вынік павялічыць на 10.

5. У сталовай было 19 кг морквы.

Да абеду зрасходавалі 6 кг морквы.

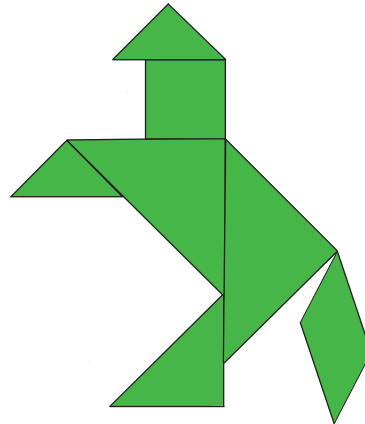
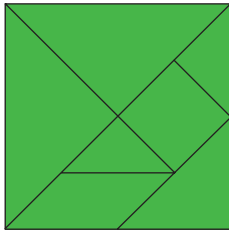
Колькі кілаграмаў морквы засталася?

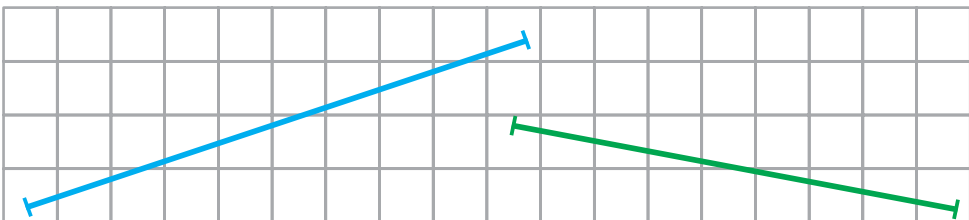
6. Паштальён Печкін прынёс сабаку Шарыку 3 лісты, кату Матроскіну — 7 лістоў, а Дзядзю Фёдару — столькі лістоў, колькі Шарыку і Матроскіну разам. Колькі лістоў прынёс паштальён Печкін Дзядзю Фёдару?

7.

Начарці адрэзкі такой жа даўжыні.

Уроки 108–110

Правер сябе

1. Лік 20 паменшыць на 7, атрымаецца:

- А 3
- Б 14
- В 13
- Г 12

2. Ад 18 адняць 6, да выніку дадаць 2, атрымаецца:

- А 10
- Б 12
- В 16
- Г 14

3. Вызнач няправільны запіс.

А
 $1 \text{ дм} + 2 \text{ см} = 12 \text{ см}$
Б
 $17 \text{ кг} - 7 \text{ кг} + 3 \text{ кг} = 13 \text{ кг}$

В
 $20 \text{ л} - 5 \text{ л} - 10 \text{ л} = 5 \text{ л}$
Г
 $10 \text{ г} + 7 \text{ г} - 5 \text{ г} = 13 \text{ г}$

4. Выберы схему да задачы.

Купілі 10 кг агуркоў і 7 кг памідораў.

Колькі ўсяго кілаграмаў агародніны купілі?

А

10	7
?	

Б

?	7
10	

В

10	7
?	

Г

10	
?	7

5. Выберы рашэнне задачы.

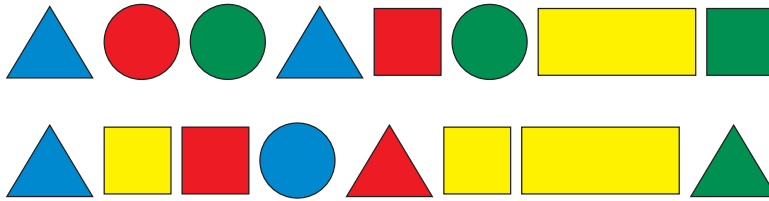
У альбоме ў Жэні 12 старонак. Колькі старонак у альбоме ў Дзімы, калі іх на 2 старонкі менш?

А
 $12 + 2 = 14$
Б
 $12 - 2 = 10$
В
 $2 + 12 = 14$
Г
 $10 - 2 = 8$

Заданні і праекты

1. Стась запісаў словы «дваццаць» і «дэцыметр» і схваў аднолькавыя літары за аднолькавымі фігурамі. Якія словы запісаны ў кожным радзе?

2. У табліцы паказана, дзе будуць адпачываць летам Алесь, Яна і іх сябры. Рас тлумачце, як Алесь і Яна склалі табліцу.

	У вёсцы	На моры	На возеры
Алесь	+	–	+
Яна	–	+	–
Андрэй	+	+	–
Стася	–	–	+
Ваня	+	–	–
Вынік	3	2	2

Складзіце такую табліцу для дзяцей з вашага класа.

Паўтарэнне вывучанага ў першым класе

1. Назаві лікі ў парадку памяншэння.

Павяліч кожны лік на 1.

1 дзяс. 5 адз.

1 дзяс. 8 адз.

1 дзяс. 7 адз.

1 дзяс. 9 адз.

1 дзяс. 6 адз.

1 дзяс. 4 адз.

2. Назаві лікі ў парадку павелічэння.

Паменшы кожны лік на 1.

16

10

17

13

12

14

11

15

3.

2

9

7

2

?

2

1

?

4

?

6

2

3

?

7

2

?

6

4.

3

?

?

4

?

?

5

?

?

6

?

?

7

?

?

8

?

?

9

?

?

10

?

?

5.

10

17

7

?

19

?

?

11

?

?

15

?

?

14

?

?

18

?

6. $4 ? 5$
 $7 ? 0$

$8 ? 3$
 $5 ? 5$

$2 ? 12$
 $20 ? 12$

7. $? < 6$ $15 > ?$ $10 > ?$ $? < 20$

8. Вылічы.

$5 + 2$
 $1 + 7$

$9 - 3$
 $8 - 6$

$2 + 8$
 $4 + 4$

$10 - 7$
 $9 - 9$

9. Вылічы.

$10 + 3$
 $14 - 10$

$15 - 5$
 $20 - 1$

$11 + 1$
 $10 + 9$

$20 - 10$
 $17 - 7$

10. Вылічы.

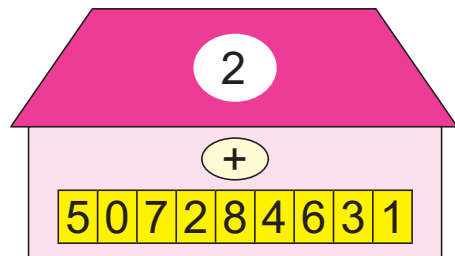
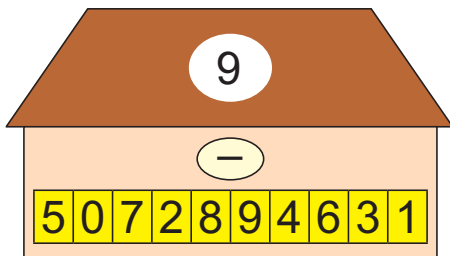
$15 + 2$
 $11 + 7$

$19 - 3$
 $18 - 6$

$12 + 8$
 $3 + 14$

$20 - 7$
 $15 + 5$

11. Састаў прыклады.

12. Вылічы.

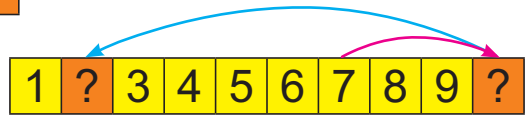
$9 - 6 + 3$
 $9 - 7 + 4$

$3 + 5 - 2$
 $4 + 5 - 3$

$9 - 8 + 5$
 $5 + 5 - 4$

13. Састаў прыклады.

14. Вылічы.

$12 + 8 - 10$

$15 + 3 + 2$

$17 - 2 - 4$

$10 + 10 - 1$

$20 - 5 + 0$

$13 + 2 + 1$

15. Састаў прыклады.

- Складаемыя — 12 і 4, знайдзі суму.
- Памяншаемае — 16, аднімаемае — 5, знайдзі рознасць.
- Знайдзі суму лікаў 13 і 7.

16. Састаў прыклады.

- Да ліку 10 дадаць 5, вынік паменшыць на 1.
- Да ліку 8 дадаць 2, ад выніку адняць 10.
- Ад ліку 13 адняць 1, вынік павялічыць на 5.

17. Які лікі прапушчаны?

$$\begin{array}{lll} 3 + \boxed{?} = 9 & \boxed{?} + 1 = 18 & 7 - \boxed{?} = 1 \\ 10 - \boxed{?} = 8 & \boxed{?} - 1 = 19 & \boxed{?} - 0 = 4 \end{array}$$

18. $6 \text{ ? } 4 + 6$

$18 - 1 \text{ ? } 19$

$5 \text{ ? } 6 - 1$

$20 - 6 \text{ ? } 13$

$10 \text{ ? } 3 + 7$

$19 - 10 \text{ ? } 19$

19. $8 + 2 \text{ ? } 10 + 3$

$20 - 3 \text{ ? } 19 - 3$

$7 - 7 \text{ ? } 10 + 7$

$14 + 3 \text{ ? } 14 + 6$

$10 + 10 \text{ ? } 19 + 1$

$15 - 10 \text{ ? } 3 + 3$

20. $2 + 5 \text{ ? } 5 + 2 - 1$

$16 - 2 \text{ ? } 14 + 1 + 1$

$19 + 1 \text{ ? } 1 + 19 - 1$

$4 + 4 \text{ ? } 4 + 2 + 2$

$18 + 1 \text{ ? } 1 + 18 + 1$

$9 - 5 \text{ ? } 9 - 5 - 2$

21. У парку было 11 дубоў. На суботніку пасадзілі яшчэ 7 дубоў. Колькі дубоў стала ў парку?

22. У адной каробцы 10 алоўкаў, а ў другой — 6. Колькі алоўкаў у двух каробках?

23. Дзеці на пляжы пабудавалі 13 вежаў з пяску. Да вечара 3 вежы разбурыліся. Колькі вежаў з пяску засталася на пляжы?

- 24.** Паштальёну трэба разнесці 9 тэлеграм. Ён ужо разнёс 7 тэлеграм. Колькі тэлеграм засталася разнесці?
- 25.** Бабуля спякла 20 піражкоў. Пасля вячэры піражкоў стала на 8 менш. Колькі піражкоў стала пасля вячэры?
- 26.** У сабакі Альмы было 4 шчаняці, а ў сабакі Мухі — столькі ж. Колькі шчанят было ў Альмы і Мухі разам?
- 27.** Мама папрасавала 4 футбалкі, 6 кашуль, а ручнікоў — столькі, колькі футболак і кашуль разам. Колькі ручнікоў папрасавала мама?
- 28.** На двары ў хованкі гулялі 6 дзяцей, а з мячом — на 4 дзіцяці больш. Колькі дзяцей гуляла на двары з мячом?
- 29.** Маса лісы — 10 кг, а маса зайца — на 7 кг меншая. Якая маса зайца?
- 30.** У пусты бак машыны залілі 20 л бензіну. Каб даехаць ад дому да возера, выкарысталі 5 л бензіну. Ці хопіць бензіну, які застаўся, каб вярнуцца дадому?

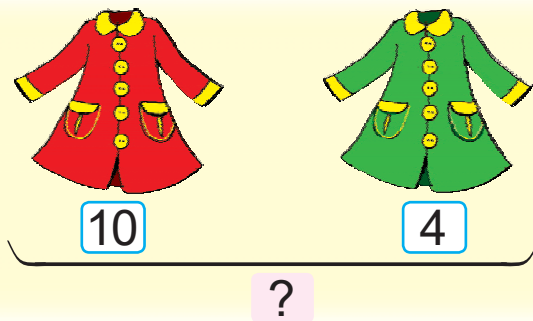

31. Складзі і рашы задачу.

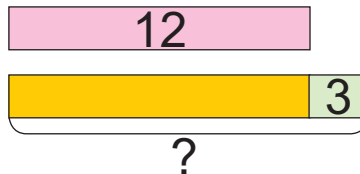
Было — 16 л.
Прадаў — 10 л.
Засталося — ?

32. Складзі і рашы задачу.

33. Складзі і рашы задачу.

34. Складзі і рашы задачу.

Тата — ? разоў.
Слава — ?, на ? разоў менш.

35. Складзі задачы, якія рашаюцца так:

$$10 + 8 = 18$$

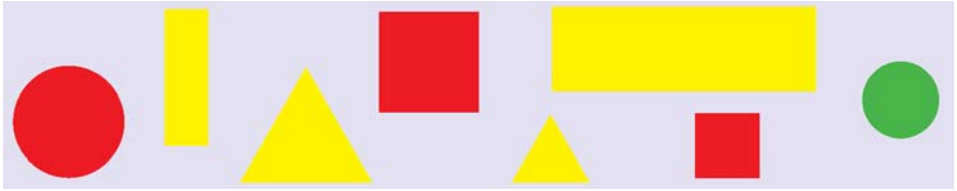
$$9 - 4 = 5$$

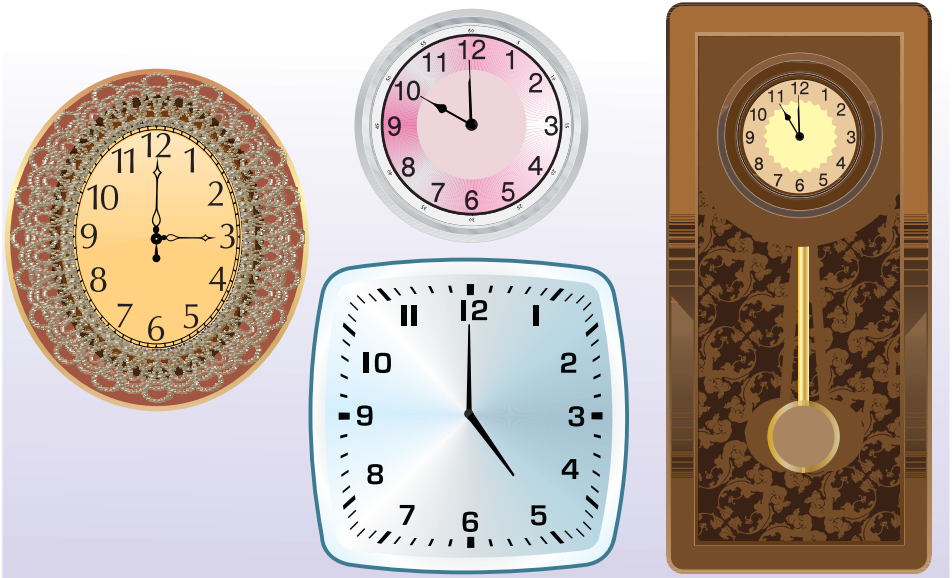
Уроки 111–120

36. Назаві фігури.

Задай питання са словам «колькі».

37. Колькі часу?

38. Што цяжэйшае — лялька або мячык?

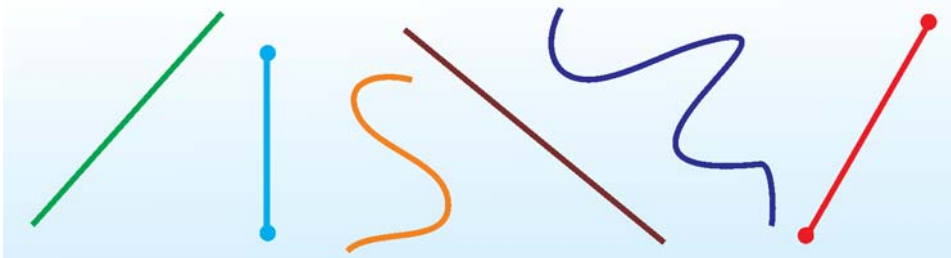

39. Хто цяжэйшы?

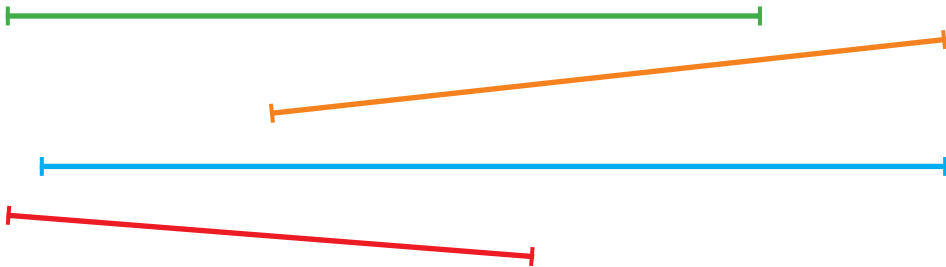

40. Колькі прамых ліній? Колькі адрэзкаў?

41. Вымерай даўжыні адрэзкаў.

42. Якія лікі прапушчаны?

$17 \text{ см} = \boxed{?} \text{ дм } \boxed{?} \text{ см}$

$11 \text{ см} = \boxed{?} \text{ дм } \boxed{?} \text{ см}$

$15 \text{ см} = \boxed{?} \text{ дм } \boxed{?} \text{ см}$

$12 \text{ см} = \boxed{?} \text{ дм } \boxed{?} \text{ см}$

$13 \text{ см} = \boxed{?} \text{ дм } \boxed{?} \text{ см}$

$19 \text{ см} = \boxed{?} \text{ дм } \boxed{?} \text{ см}$

43. $5 \text{ см} \text{ ? } 7 \text{ см}$

$1 \text{ дм } 3 \text{ см} \text{ ? } 1 \text{ дм } 2 \text{ см}$

$\otimes = 8 \text{ дм} \text{ ? } 6 \text{ дм}$

$1 \text{ дм } 8 \text{ см} \text{ ? } 1 \text{ дм } 9 \text{ см}$

$1 \text{ см} \text{ ? } 10 \text{ см}$

$1 \text{ дм } 6 \text{ см} \text{ ? } 1 \text{ дм } 5 \text{ см}$

44. Вылічы.

$11 \text{ дм} + 6 \text{ дм}$

$17 \text{ см} - 1 \text{ см} + 4 \text{ см}$

$16 \text{ см} + 2 \text{ см}$

$15 \text{ дм} - 4 \text{ дм} - 1 \text{ дм}$

$12 \text{ см} + 8 \text{ см}$

$16 \text{ см} - 6 \text{ см} + 1 \text{ дм}$

(Назва і нумар установы агульнай сярэдняй адукацыі)

Навучальны год	Імя і прозвішча вучня	Стан вучэбнага дапаможніка пры атрыманні	Адзнака вучню за карыстанне вучэбным дапаможнікам
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			

Вучэбнае выданне

Мураўёва Галіна Леанідаўна
Урбан Марыя Анатольеўна

МАТЭМАТЫКА

Вучэбны дапаможнік для 1 класа
ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з беларускай мовай навучання

У дзвюх частках

Частка 2

Нач. рэдакцыйна-выдавецкага аддзела *Г. І. Бандарэнка*

Рэдактар *Н. М. Мамчыц*

Мастакі *І. В. Лазерка, Н. А. Хромава, Ю. М. Галавейка*

Мастацкі рэдактар *Н. А. Хромава*

Камп'ютарная вёрстка *Ю. М. Галавейка*

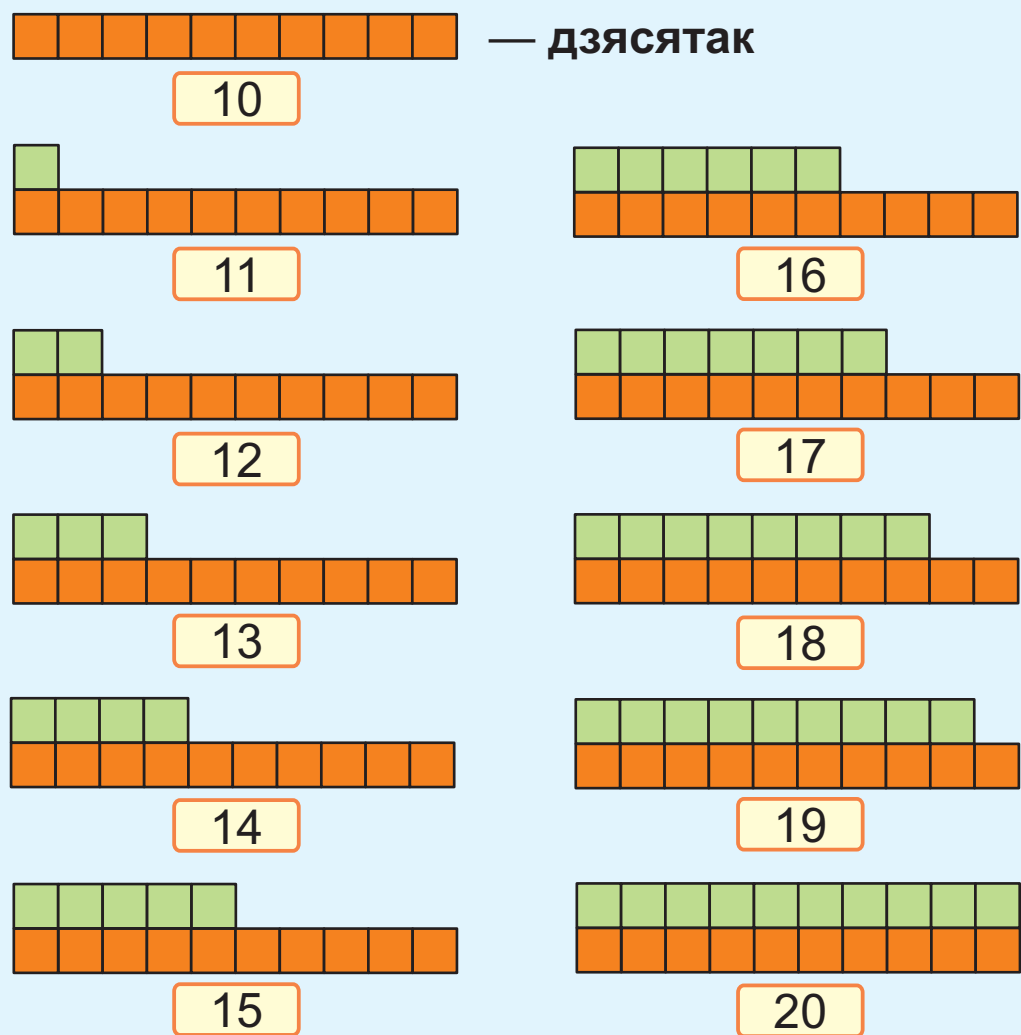
Карэктар *Д. Р. Лосік*

Падпісана да друку 10.10.2019. Фармат 70×100 ¹/₁₆. Папера афсетная.
Друк афсетны. Ум. друк. арк. 10,37. Ул.-выд. арк. 8,0. Тыраж 16 000 экз. Заказ

Навукова-метадычная ўстанова «Нацыянальны інстытут адукацыі»
Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў
№ 1/263 ад 02.04.2014. Вул. Караля, 16, 220004, г. Мінск

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка
друкаваных выданняў № 2/102 ад 01.04.2014. Пр. Незалежнасці, 79, 220013, г. Мінск

Правообладатель Национальный институт образования

+ -	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	3	4	5	6	7	8	9	10	
3	4	5	6	7	8	9	10		
4	5	6	7	8	9	10			
5	6	7	8	9	10				
6	7	8	9	10					
7	8	9	10						
8	9	10							
9	10								

$3 + 4 = 7$	$4 + 3 = 7$
$7 - 4 = 3$	$7 - 3 = 4$

Дзясятак	Адзінкі
1	4

$10 + 4 = 14$
$14 - 4 = 10$
$14 - 10 = 4$

$5 + 2 = 7$
$15 + 2 = 17$

$5 - 2 = 3$
$15 - 2 = 13$

СКЛАДАННЕ

$$\begin{array}{ccccccc} \text{складаемае} & & \text{складаемае} & & & & \\ 4 & + & 3 & = & 7 & & \\ \underbrace{\hspace{2cm}} & & & & & & \\ \text{сума} & & & & \text{сума} & & \end{array}$$

Сума лікаў 4 і 3 роўная 7.

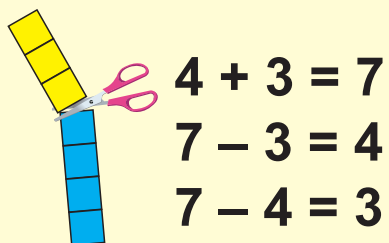
АДНІМАННЕ

$$\begin{array}{ccccccc} \text{памяншаемае} & & \text{аднімаемае} & & & & \\ 5 & - & 2 & = & 3 & & \\ \underbrace{\hspace{2cm}} & & & & & & \\ \text{рознасць} & & & & \text{рознасць} & & \end{array}$$

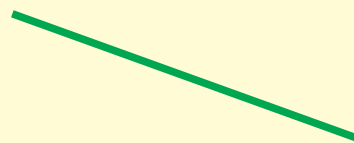
Рознасць лікаў 5 і 2 роўная 3.

 Ад перастаноўкі складаемых
сума не мяняецца.
 $2 + 3 = 3 + 2$

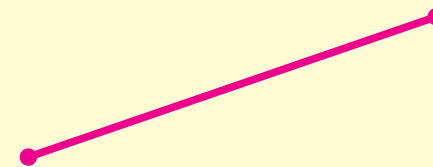

Калі ад сумы адняць
адно складаемае,
то атрымаецца
другое складаемае.

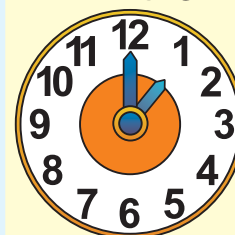
Прамая лінія

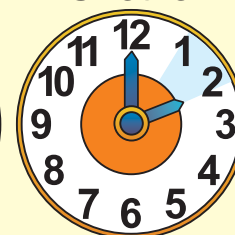
Адрэзак

Было

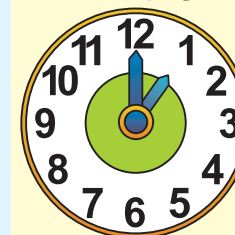

Стала

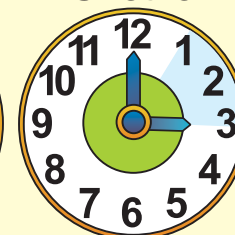

Прайшла 1 гадзіна.

Было

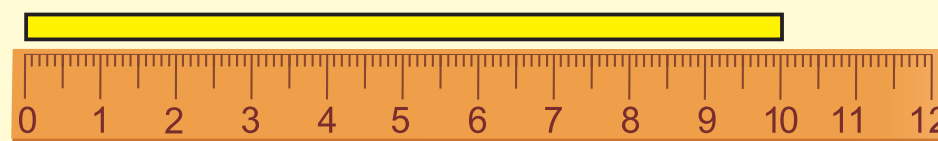

Стала

Прайшло 2 гадзіны.

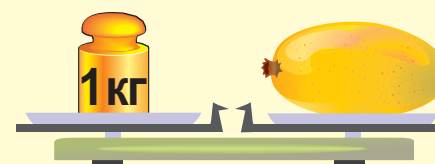
Сантыметр. Дэцыметр

10 см = 1 дм

1 дм = 10 см

Кілаграм

Літр

